

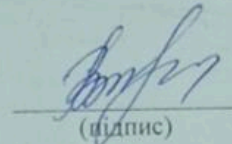
МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА
на тему: «Специфіка процесу податкового консультування: методична,
інформаційна та економічна складові»

Здобувача вищої освіти II курсу,
групи ОМП-21-1,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування»

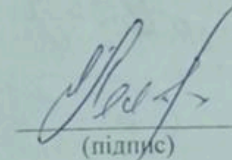
Фраєвич Валерія
Олександрівна

(підпис)

Науковий керівник

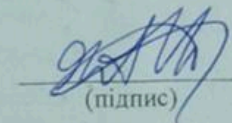
Лекарь Сергій
Іванович,
д.ю.н., доцент

(підпис)

Керівник освітньо-професійної
програми

Ізмайлов
Ярослав
Олексійович,
д.е.н., професор

(підпис)

Допущено до захисту за рішенням кафедри фіскального адміністрування
протокол від «20» 01 2023 № 10

Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис)

Іванишина О.С.,
к.е.н., доцент

Реєстрація № 8 20.01.2023 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 20.01.2023 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата)

Результат захисту 62/2/3 03.02.2023 [підпис]
(оцінка) (дата)

Голова комісії: [підпис] Романов І.Л.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: [підпис] Іванишина О.С.
(підпис) (ініціали, прізвище)

[підпис] Ізмайлов Я.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

[підпис] Ю.В. Панура
(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії: [підпис] Яруш М.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
------------------	-------------------------	--------------------------	----------	---

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ

1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	11		Лекарь С.І. <i>[Signature]</i>
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	3		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	27		

ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ

1. Доповідь	від 0 до 10	6		Романов І.А. <i>[Signature]</i> Валентина О.С. <i>[Signature]</i> Імашинцев А.О. <i>[Signature]</i> Памура Ю.В. <i>[Signature]</i> Яруке М.В. <i>[Signature]</i>
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	5		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	35		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	62		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
62	D	3 (задовільно)	03.02.2023	Романов І.А. <i>[Signature]</i> Валентина О.С. <i>[Signature]</i> Імашинцев А.О. <i>[Signature]</i> Памура Ю.В. <i>[Signature]</i> Яруке М.В. <i>[Signature]</i>

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

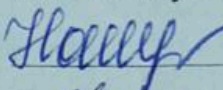
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую

В.о. завідувача кафедри

 Іванишина О.С.
« 29 » 10 2022

**Завдання на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувачу вищої освіти**

Фраєвич Валерія Олександрівна

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Специфіка процесу податкового консультування: методична, інформаційна та економічна складові»

2. Затверджена наказами ректора від 26.01.2022 № 115, від 06.09.2022 № 815

3. Строк здачі закінченої роботи - 24.01.2023

4. Цільова установка дати оцінку ефективності функціонування податкових органів та надати рекомендації щодо покращення існуючої системи оцінювання, дослідивши міжнародний досвід.

Метою дипломної роботи є осмислення проблематики та узагальнення теоретико-методичних засад функціонування інституту податкового консультування, зокрема щодо його організаційно-правового регулювання та законодавчого закріплення орієнтирів для розвитку вітчизняного ринку консультаційних послуг у сфері оподаткування.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є: податкове консультування

Предметом дослідження є методична, інформаційна та економічна складова.

Вихідні дані до роботи фінансова та податкова звітність ДП Поліграфкомбінат «Україна», сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 3 таблиці, 2 рисунка.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за

кожним розділом)

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

- 1.1. Економічна сутність податкового консультування
- 1.2. Організаційні засади здійснення податкового консультування

Розділ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

- 2.1. Інституціоналізація незалежного професійного податкового консультування
- 2.2. Оцінка діяльності підприємства Поліграфкомбінат «Україна» крізь призму податкового консультування

Розділ 3. ПРИОРИТЕТИ РОЗБУДОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН

- 3.1. Зарубіжний досвід функціонування податкового консультування
- 3.2. Векторний розвиток податкового консультування в Україні в сучасних умовах гармонізації фіскальної політики

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання роботи

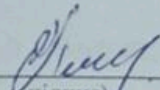
№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Фактично
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	18.10.21	
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	31.10.21	
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	12.11.21	
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	11.02.22	
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.22	
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	21.11.22	
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	14.12.22	
8.	Отримання відгуку наукового керівника	24.01.23	
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	19.12.22	
10.	Отримання зовнішньої рецензії	26.01.23	
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	30.01.23	
12.	Попередній захист роботи	22-23.01.23	
13.	Захист дипломної роботи	02-03.02.23	

Дата видачі завдання «31» жовтня 2021

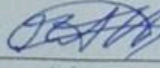
8. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

10. Керівник освітньо-професійної програми

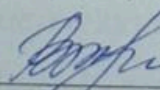
11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Лекарь С.О.
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Ізмайлов
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Фраєвич

АНОТАЦІЯ

«Специфіка процесу податкового консультування: методична, інформаційна та економічна складові»

Мета роботи – осмислення проблематики та узагальнення теоретико-методичних засад функціонування інституту податкового консультування, зокрема щодо його організаційно-правового регулювання та законодавчого закріплення орієнтирів для розвитку вітчизняного ринку консультаційних послуг у сфері оподаткування; оволодіння методами досліджень; застосування теоретичних знань і практичних навичок для вирішення конкретних завдань щодо аналізу соціально-економічних процесів на макро - чи мікрорівні, обґрунтування рекомендацій практичного характеру, розробки консультативних проєктів розвитку певних процесів фінансової діяльності, заходів по підвищенню ефективності управління та організації фінансової діяльності суб'єктів оподаткування, відповідно до узагальненого об'єкта дослідження магістра.

Завданнями роботи є: з'ясувати економічну сутність податкового консультування; визначити організаційні засади здійснення податкового консультування; оцінити діяльність підприємства Поліграфкомбінат «Україна» крізь призму податкового консультування; проаналізувати зарубіжний досвід функціонування податкового консультування; запропонувати розвиток податкового консультування в Україні в сучасних умовах гармонізації фіскальної політики.

Предметом дослідження є методична, інформаційна та економічна складова податкового консультування

Об'єктом дослідження є податкове консультування.

За результатами дослідження сформульовані шляхи вдосконалення механізму та впровадження сучасних технологій податкового консультування в Україні.

Одержані результати можуть бути використані у ретроспективному дослідженні загальної картини економічної сутності для української правової доктрини, а також як фактологічна база під час підготовки чи написання узагальнюючих робіт та лекційних занять.

Дипломна робота містить 83 сторінки, 3 таблиці, 2 рисунка, список використаних джерел з 56 найменувань.

Ключові слова: податкове консультування, діяльність підприємства, податковий консультант, фахівець з податкового консультування, консультаційні послуги, міжнародний досвід.

Рік захисту роботи – 2023.

ANNOTATION
« Specifics of the tax consulting process: methodical, informational and economic components »

The purpose of the work is understanding the issues and summarizing the theoretical and methodological foundations of the functioning of the tax consulting institute, in particular with regard to its organizational and legal regulation and legislative establishment of guidelines for the development of the domestic market of consulting services in the field of taxation; mastering research methods; the application of theoretical knowledge and practical skills to solve specific tasks related to the analysis of socio-economic processes at the macro or micro level, the justification of recommendations of a practical nature, the development of advisory projects for the development of certain processes of financial activity, measures to increase the efficiency of management and organization of the financial activity of tax subjects, in accordance with the generalized object of master's research.

The objectives of the work are: find out the economic essence of tax consulting; determine the organizational principles of tax consulting; evaluate the activity of Polygraph Kombinat "Ukraine" through the prism of tax consulting; to analyze the foreign experience of the operation of tax consulting; to propose the development of tax consulting in Ukraine in modern conditions of harmonization of fiscal policy.

The subject of research are methodical, informational and economic component.

The object of research is tax counseling

According to the results of the research, ways of improving the mechanism and introduction of modern tax consulting technologies in Ukraine.

The obtained results can be used in a retrospective study of the general picture of the economic essence for the Ukrainian legal doctrine, as well as as a factual base during the preparation or writing of general papers and lectures.

Thesis contains 83 pages, 3 tables, 2 figures, a list of used sources of 56 titles.

Key words: excise tax, excise tax administration, excise warehouse, automated excise goods circulation control system, licensing, excise goods, Track and Trace System.

The year of completion of the thesis is 2022.

Year of protection of work - 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ	11
1.1. Економічна сутність податкового консультування.....	11
1.2. Організаційні засади здійснення податкового консультування.....	21
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ	37
2.1. Інституціоналізація незалежного професійного податкового консультування.....	37
2.2. Оцінка діяльності підприємства Поліграфкомбінат «Україна» крізь призму податкового консультування.....	47
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТИ РОЗБУДОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН.....	60
3.1. Зарубіжний досвід функціонування податкового консультування.....	60
3.2. Векторний розвиток податкового консультування в Україні в сучасних умовах гармонізації фіскальної політики.....	69
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Визначається необхідністю дослідження специфіки процесу податкового консультування: методичної, інформаційної та економічної складових, оскільки наразі немає єдиної узагальнюючої праці, яка б розкривала повний зміст цього питання.

Створення ефективної податкової системи є вкрай важливим для України, особливо під час економічних та політичних перетворень, адже саме податки є основним джерелом доходів держави та важливим економічним інструментом.

Історія розвитку вітчизняної системи оподаткування вказує на те, що податки це не лише джерело наповнення бюджетів різних рівнів, а й інструмент регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів.

Сучасні умови розвитку фінансово-економічних відносин на світовій арені враховують особливості співпраці фіскальних органів з платниками податків з метою мінімізації дефіциту у бюджетній політиці та підвищення рівня життя населення. Ефективність дій в напрямку підвищення рівня добровільної сплати податків потребує нового підходу, який буде спрямовано на формування партнерських стосунків між фіскальними органами та платниками податків.

Більшість розвинених країн світу, які акцентують увагу на розвитку консультаційних послуг з питань фінансів та оподаткування підсилюють загальний ефект в системі накопичення бюджетних ресурсів для виконання поставлених перед державою завдань. Європейський підхід до побудови ефективної системи взаємодії контролюючих органів у сфері оподаткування з платниками податків характеризується високим рівнем взаєморозуміння та професіоналізму.

Важливу роль в цьому аспекті відіграють податкові консультанти – фахівці, які допомагають платникам податків розібратися в процесах

оподаткування власного бізнесу, а також надають поради щодо ефективного формування та подання податкової звітності. Специфіка їхньої роботи з одного боку оцінюється високою винагородою, а з іншого – розумінням того, що на них лежить висока матеріальна і моральна відповідальність перед клієнтом та державою. Поряд з цим, у податкових консультантів постає важливе завдання: допомогти клієнту розібратися в складній системі оподаткування, зокрема в нормативно-правових актах, що становлять її основу.

Таким чином, потреба у фахівцях, які б надавали змістовні роз'яснення з актуальних питань оподаткування для зарубіжних країн та України є на сьогодні надзвичайно важливим та актуальним питанням. Обізнаність платників податків, формування в них високого рівня податкової культури та розуміння обов'язку щодо сплати податкових платежів, виведення з тіньового сектору капіталу, покращення інвестиційної привабливості економіки, інноваційний розвиток та підвищення соціальних стандартів безпосередньо пов'язані з бюджетним процесом та фіскальною політикою.

Тому існує нагальна потреба в розвитку консультаційних послуг з питань ефективної реалізації митної та податкової політики не лише фіскальними органами управління а й суб'єктами господарювання.

Інтерес до цієї проблематики посилюється тією обставиною, що в українській історіографії на сьогодні немає єдиної узагальнюючої праці, яка б розкривала проблеми, пов'язані з даною темою.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі.

Андрущенко В.Л., Валігура В.А., Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Мельник В.М., Мельник П.В., Серебрянський Д.М., Соколовська А.М., Тарангул Л.Л., Балакін В.В., Грачева М.Є., Демішева Т.О., Іонова О.Ф., Карпасова З.М., Картер Г.-В., Кіріна Л.С., Селезнева Н.М., Сугрובה О.Б., Чернік Д.Г., Буссе Р., Нуккельт Й., Тільдіков А.В. та інші.

Мета і завдання дослідження. Основною метою роботи є осмислення проблематики та узагальнення теоретико-методичних засад функціонування

інституту податкового консультування, зокрема щодо його організаційно-правового регулювання та законодавчого закріплення орієнтирів для розвитку вітчизняного ринку консультаційних послуг у сфері оподаткування; оволодіння методами досліджень; застосування теоретичних знань і практичних навичок для вирішення конкретних завдань щодо аналізу соціально-економічних процесів на макро - чи мікрорівні, обґрунтуванню рекомендацій практичного характеру, розробки консультативних проектів розвитку певних процесів фінансової діяльності, заходів по підвищенню ефективності управління та організації фінансової діяльності суб'єктів оподаткування, відповідно до узагальненого об'єкта дослідження магістра.

Завдання дослідження:

- з'ясувати економічну сутність податкового консультування;
- визначити організаційні засади здійснення податкового консультування;
- оцінити діяльність підприємства Поліграфкомбінат «Україна» крізь призму податкового консультування;
- проаналізувати зарубіжний досвід функціонування податкового консультування;
- запропонувати розвиток податкового консультування в Україні в сучасних умовах гармонізації фіскальної політики.

База дослідження – ДП Поліграфкомбінат «Україна».

Об'єкт дослідження – податкове консультування.

Предмет дослідження – методична, інформаційна та економічна складова податкового консультування.

Методи дослідження. Роботу виконано з використанням таких методів, як проблемно-хронологічний, системний, метод актуалізації й діяхронний, статистичний, історико-типологічний та предметно-хронологічний, які дозволили провести всебічний науковий аналіз проблеми. Теоретико-

методологічними засадами послужили загальнонаукові принципи історизму та об'єктивності.

Практичне значення одержаних результатів. Дослідження можуть використовуватися при ретроспективному дослідженні загальної картини економічної сутності для української правової доктрини, а також як фактологічна база під час підготовки чи написанні узагальнюючих робіт та лекційних занять.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В УКРАЇНІ

1.1. Теоретична основа специфіки процесу податкового консультування

Поняття «податкове консультування» відносно молоде, виникло лише у 60-х роках минулого століття у зв'язку з частими змінами податкового законодавства. З огляду науковців, сутність податкового консультування визначається однаковим чином і полягає в наданні клієнтам послуг у вигляді консультацій у системі оподаткування та включає виконання всіх, що сприяють цьому робіт, наприклад, ведення бухгалтерського обліку та податкової документації, складання необхідних декларацій тощо [1].

В перекладі з латинської мови, консультування означає - нарада або надання порад (*consultans* – радник). Міжнародний консультант, доктор Арлена Скотт тлумачить консультування як різновид форми надання допомоги по відношенню змісту, процесу рішення або побудови завдання, при якій консультант не виконує задачу самостійно, а лише надає допомогу щодо її виконання [2].

Під «податковим консультуванням» у Податковому кодексі України розуміється, як допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону або нормативно правового акту з питань адміністрування нарахування та сплати податків чи зборів, контроль за справлянням яких покладено на такий контролюючий орган [3].

Податкове консультування це не лише допомога контролюючого органу та звернення до інших фахівців. В проєкті Закону України «Про податкове консультування в Україні» визначено сутність податкового консультування як вид професійної діяльності щодо надання замовнику (особі яка потребує

консультацій) на оплачуваній основі послуг, сприяння належному виконанню платниками податків, платниками зборів, податковими агентами та іншими особами обов'язків, передбачених законодавством про податки і збори [4].

Податкове консультування – хоч і складна, але дуже цікава сфера діяльності. Причинами його появи та розповсюдження є наступні:

- 1) довгострокова тенденція до подальшого ускладнення національних податкових систем;
- 2) внесення частих змін та доповнень до податкового законодавства;
- 3) бажання підприємств та організацій заощадити власні кошти на законних підставах;
- 4) намагання клієнтів мінімізувати податкові ризики, покращити взаємовідносини з податковими органами, перенести відповідальність на професіоналів;
- 5) недостатня ефективність замикання всіх питань щодо правильності та своєчасності нарахування та сплати податків і зборів, за що відповідає головний бухгалтер тощо [5].

Потреба в податкових консультаціях в Україні користувалась попитом ще в 1992 році, яка надавала консультаційні послуги інформаційного характеру щодо обліку податків, про зміни і доповнення в податкове законодавство та порядок їх нарахування та сплати.

Варто зазначити періодизацію податкового консультування в Україні, аби чітко усвідомлювати її етапи розвитку та характеристику надання послуг.

Таблиця 1.1

Періодизація податкового консультування в Україні

Період	Характеристика етапу	Характеристика консультативних послуг
1991- 2000	Становлення податкової системи відбулося одночасно із створенням ринкових відносин в економіці. У 1991 році набирає чинності Закон Української РСР «Про систему оподаткування», в якому закріплено принципи оподаткування, права та обов’язки платників податків, а також перелік загальнореспубліканських зборів та обов’язкових платежів.	Попит на консультативні послуги інформаційного характеру щодо обліку податків, про зміни і доповнення в податкове законодавство та порядок їх нарахування та сплати. Податкове консультування здійснюється на базі аналізу існуючих схем оподаткування, що продукує вигідний вибір системи оподаткування..
2001- 2003	Створення Співки податкових консультантів (СПК) України, вона ставить за мету ряд практичних завдань з удосконалення податкової системи України та актуалізації податкової політики.	СПК України ставить перед собою за мету створення єдиних стандартів податкового консультування і практичного їх застосування на всьому європейському просторі.
2004-2010	Інформаційне насичення законодавчої бази податкового адміністрування. Потреба в необхідності отримання податкових роз’яснень і порад. Внесення до Верховної Ради України проекту закону «Про податкове консультування в Україні»	Активізація діяльності формальних учасників ринку податкового консультування. Популяризуються звернення платників податків за порадою до фахівців державної та приватної форми функціонування.

Продовження таблиці 1.1

2011-2014	Податковими органами вводяться нові сервіси і робиться акцент на поліпшення якості обслуговування платників податків. Починає діяти громадська організація Палата податкових консультантів	Для зручності платників податків, на об'єднаному веб-порталі ДПС України, функціонує Єдина база податкових знань, яка постійно оновлюється та вдосконалюється. Інтенсифікація розвитку інституту податкового консультування, податкової культури, як платників податків так і представників виконавчої гілки влади, що здійснює дієвий вплив на підвищення ефективності податкової системи в Україні.
2015 – по теперішній час	Продовжується перехід до сервісного органу ДФС України, активно функціонують ЦОПП, масово проводяться заходи з питань роз'яснення податкового законодавства учасниками ринку податкового консультування.	Діяльність ЦОПП сприяє формуванню орієнтованої на платника податків системи адміністрування. Отримання податкових консультацій в усній, письмовій або електронній формі. Організуються різного роду круглі столи та семінари націлені на підвищення податкової грамотності платників податків.

Джерело: [6, с.19]

Отже, виникнення податкового консультування пов'язано із неоднозначністю податкового законодавства. У такій ситуації малому та середньому бізнесу досить важко самотійно прорахувати податкову стратегію, аби зберегти свою діяльність без єдиного збитку. Оподаткування та всі з ним процеси та наслідки, які поєднуються, відіграють значну роль у житті кожного індивіда, а тому можливість отримання якісних, своєчасних і надійних

податкових консультацій не може не приваблювати як суб'єктів консультаційної діяльності, так і платників податків.

На сьогоднішній час ринок податкового консультування в Україні першочергово надається послугами Державної фіскальної служби України, а також інших громадських та професійних організацій.

Звісно, є перевага надання послуг приватними фірмами, пов'язано це з індивідуальним підходом до розв'язання проблеми та оперативністю, яка залежить від характеру справи. Проте в цьому контексті клієнт має оплатити послугу з обмеженим спектром обслуговування, наприклад перевірка звітності та виявлення в ній помилок може не враховувати у діяльність фірми представництво інтересів у суді. Звернення до державних установ згідно чинного законодавства відбувається на безоплатній основі, але потребує додаткових витрат часу, поряд з цим, акцент у наданні такої консультації тісно переплітається із задоволенням інтересів держави – наповнення казни. Тим не менше, податкове консультування на макрорівні чи макрорівні має здійснюватися з дотриманням його базових принципів. [6]

Податкове консультування, суто як допомогу як допомогу в організації системи оподаткування та здійснення податкових розрахунків, не можливо, оскільки сутність податкового консультування є багатогранною, тобто, це гнучка система управління податковими розрахунками й платежами, яка включає в себе побудову інтегрованої моделі оподаткування з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання, що передбачає розвиток ключових компетенцій підприємства, які визначають якісні параметри професійного забезпечення управління.

Якщо розглядати податкового консультанта, то він забезпечує низкою нормативно-правових актів щодо податкових розрахунків і платежів із пропозицією законних податкових схем з їх обслуговуванням для зниження ризиків на шляху оптимізації системи оподаткування та розвитку як інструмента регулювання зобов'язання зі сплати податків.

Переваги податкового консультування очевидні – «...можливість розробки та впровадження рішень, спрямованих на підвищення рівня безпеки активів тих юридичних та фізичних осіб, які використовують такі послуги, отримання практичних рекомендацій і пропозицій, спрямованих на мінімізацію виявлених (існуючих) або потенційних (прихованих) податкових та юридичних ризиків та помилок, врегулювання спірних ситуацій та питань за результатами перевірок податкових та інших контролюючих органів, розробка податкових стратегій з урахування специфіки діяльності підприємства та напрямів його розвитку» [7].

Проте як показує практика система податкового консультування має багато недоліків, пов'язаних із різними чинниками. Перш за все, це відсутність єдиного узагальнюючого законодавства, яке б окреслювало рамки діяльності податкових консультантів, визначаючи їхні права та обов'язки, оскільки Податкового кодексу України, роз'яснень Державної фіскальної служби України недостатньо для ведення консультативної роботи за податковими розрахунками та платежами.

Розглядаючи механізм державного регулювання системи податкового консультування європейських країн, то він повністю налагоджений.

До прикладу, у Польщі діє спеціальний закон, який регулює організацію та методику податкового консультування, а в Німеччині закон «Про податкове консультування» прийнято майже 50 років тому. [8, с. 49]

Тому, у вітчизняній практиці наявний лише проект закону «Про податкове консультування в Україні», який може бути повноцінною нормативно-правовою базою для організації незалежної професійної діяльності щодо надання послуг, пов'язаних з оптимізацією провадження податкових розрахунків і платежів.

Отже, відсутність законодавчого фундаменту стає головним стримуючим чинником на шляху розвитку податкового консультування в Україні, оскільки немає обґрунтованих статусів, відповідальності, обов'язків, на які мають орієнтуватися податкові консультанти у своїй діяльності.

Ще однією, не менш важливою проблемою є нестача професійного забезпечення організації та розвитку податкового консультування.

У країнах Європи є чітко визначені права, зобов'язання та вимоги до податкових консультантів, спрямовану на регулювання базових аспектів системи оподаткування з пропозицією напрямів і механізмів оптимізації податкових розрахунків і платежів [9, с. 159].

В Україні ці питання лише на стадії розвитку, що викликає додаткові складнощі в організації взаємовідносин між податковим консультантом, клієнтом і фіскальними органами. На мою думку, повинні бути забезпечені відповідні професійні компетенції, що передбачають наявність не лише спеціальних знань і навичок, а й демонстрування комунікабельності, уміння знаходити компроміс і вирішувати будь-які проблемні питання, здатність до аналітичного мислення з креативністю в питаннях побудови розвинених моделей оподаткування.

Виділяють різні моделі професійних компетенцій податкового консультанта. [10, с. 25]

1. Фахова модель – консультант реалізує компетенції, пов'язані з базою знань щодо порядку нарахування та сплати податків.

Недолік цієї моделі полягає у відсутності гарантованого результату консультації, оскільки спеціаліст керується лише фактами, які були надані клієнтом і можуть бути помилковими, та з недостатньою інформацією, що позначиться на висновках консультанта.

2. Редакційна модель – спрямована на моніторинг системи оподаткування з визначенням перспектив і обмежень щодо її розвитку.

І тут ми можемо спостерігати недолік моделі, оскільки редагування не передбачає імплементацію, через це пропозиції консультанта можуть бути виконані частково або з порушеннями, що вкрай негативно позначиться на кінцевому результаті.

3. Креативна модель – передбачає налагодження тісної взаємодії між консультантом і замовником послуги з обміном знаннями, ідеями, навичками та організацію спільної роботи.

Основною перевагою креативної моделі є її максимальне наближення до клієнта, адже компетенції реалізуються не лише з боку консультанта, а й реалізуються самим замовником та вимагає відповідних витрат коштів і часу, що не завжди виправдано, ураховуючи необхідність своєчасного реагування.

Також, варто розглянути податкове планування як процес, що є складовою зовнішнього моніторингу та керівного впливу та є основною точкою щодо прийняття рішень у розрізі оптимізації оподаткування [11, с. 17].

Податкове планування входить до переліку завдань податкових консультантів, які «...допомагають виявити проблеми з оподаткування, проаналізувати їх, розробити рекомендації щодо їх вирішення, а при необхідності сприяють вирішенню цих проблем» [12, с. 35].

Під час здійснення податкового консультування фахівці керуються принципами, які окреслюють рамки діяльності податкового консультанта:

- об'єктивність і неупередженість;
- незалежність;
- конфіденційність;
- законність;
- пріоритет інтересів клієнта;
- довіра;
- сумлінність;
- професійна компетентність;
- облік конфлікту інтересів;
- професійна корпоративна поведінка;
- підтримка репутації професії;
- дотримання етичних норм професії;
- взаємна повага та співробітництво в рамках професійного співтовариства [7; 13].

Ці принципи врегульовують взаємодію податкового консультанта та клієнта з урахуванням інтересів фіскальних органів, що реалізується в розробці податкової стратегії.

Сутність цих принципів повинна складатися в узгодженні двох основних вимог: задоволення фіскальних потреб держави й врахування інтересів платників податків. [10, с. 139] Фундаментальні принципи є правилами, які сприймаються без доведення й аргументування та регулюють процес консультування щодо нормативно-методологічного забезпечення системи оподаткування. Принципи є результатом фахового опрацювання формальних інститутів із виведенням конкретного постулату як базового, фундаментального твердження, що узгоджує інтереси різних суб'єктів без асиметрії в їх правах, можливостях, перевагах та обов'язках.

Отже, принципи не обмежують формування податкової політики, а сприяють підвищенню рівня її ефективності, тому перелік принципів може та має бути доповнений новими, які відповідають вимогам і умовам податкового реформування, аде вони мають підтримувати розвиток системи оподаткування, адаптуючи її до умов і чинників модифікації внутрішнього та зовнішнього середовища.

Розглянувши питання щодо специфіки процесу податкового консультування, можемо зробити висновок, що податкове консультування носить соціально-економічний характер, який впливає на фінансову грамотність та податкову культуру особистості, стимулює громадян та платників податків до вивчення податкового законодавства та обов'язку сплати податкових зобов'язань, створює належні, стабільні і справедливі умови оподаткування.

Податкове консультування ми можемо розглядати крізь призму допомоги громадянам, платникам податків у практичному застосуванні конкретної норми закону або нормативно-правового акту з питань нарахування та сплати податків чи зборів, а також у формуванні навиків особистого

фінансового кошторису доходів і витрат, інвестування, користування фінансовими, банківськими продуктами і послугами.

Податкове консультування безпосередньо впливає на рівень фінансової грамотності населення і, як наслідок, на рівень розвитку суспільства, соціально активну і культурно-етичну поведінку, що виражається в існуючих нормах системи оподаткування, глибині податкових знань населення, умовах розвитку підприємництва, в усвідомленні необхідності виконання податкових зобов'язань.

Особливо важливим кроком на сьогодні має бути прийняття спеціального закону, який би визначив основні засади податкового консультування, права і обов'язки податкових консультантів, передбачив відповідальність за надану консультацію, адже налагодження ефективного механізму функціонування податкового консультування в Україні спроможне знизити рівень ухилення від оподаткування, ріст бюджетних надходжень, і, як наслідок, забезпечить ріст соціально-економічних показників, покращить добробут громадян.

1.2. Основні засади здійснення податкового консультування

Процес податкового консультування – це певна послідовність дій, яка дозволяє вирішити проблему клієнта або дозволяє виробити альтернативні рішення, кожне з яких має свої наслідки, але прийматиме їх сам клієнт.

У процесі податкового консультування можуть бути розроблені заходи, здійснення яких дозволить податковому консультанту вирішити проблему клієнта та/або створити умови, за яких клієнт може зробити це самостійно.

Процес податкового консультування передбачає, як правило, спільнудіяльність консультанта та клієнта з метою вирішення завдань та здійснення бажаних змін у останнього. Від того, наскільки раціонально буде побудований цей процес, залежить якість очікуваних змін, рівень досягнення необхідних організації результатів, ефективність використання задіяних ресурсів і, зрештою, успішність співробітництва сторін.

Цей процес має початок (встановлюються відносини, і починається робота) та кінець (консультант залишає організацію). Процес консультування зручно розбити на кілька основних етапів, щоб клієнт та консультант могли систематично та методично переходити від фази до фази і від операції до операції, які йдуть один за одним за логікою речей та за часом.

Ці стадії необхідно дотримуватись і при усному, і письмовому, і при проєкті консультуванні, проте тривалість кожної стадії завжди дуже різна.

Під проєктним консультуванням розуміється надання послуг, спрямованих на виявлення та вирішення проблем клієнтів, пов'язаних з розробкою певних заходів, впровадження яких потребує певних змін у системі оподаткування організації.

Проєктне консультування передбачає передачу клієнту проєкту здійснення певних заходів, вкладених у вирішення проблеми клієнта. Наприклад, до таких послуг можна віднести розробку облікової політики з метою оподаткування, проведення податкового аудиту, експертиза та оцінка організації податкового обліку та оподаткування організації, тощо.

Надалі при розгляді окремих етапів консультаційного проекту ми будемо виходити з того, що кожен з них, по суті, є консультаційним проектом зі своїми завданнями, шляхами їх вирішення та цілком відчутними та значущими результатами.

Отже, кожен етап може мати свою ціну і служити предметом для окремого договору як з одним, так і з різними консультантами.

Існує безліч різних моделей процесу консультування, які містять від трьох до десяти фаз.

За аналогією з теорією бухгалтерського обліку Е.С. Хендріксен, М.Ф. Ван Бреда [14] можна виділити 9 основних підходів до теорії податкового консультування, представлених у додатку А.

Очевидно, що універсальну модель не можна сліпо застосовувати у всіх випадках, але її можна використовувати як хорошу основу для вироблення та планування завдань та проектів.

З позицій макроекономіки у податкових відносинах прийнято виділяти основних учасників: податкові органи та платники податків. З позицій мікроекономіки коло учасників податкових відносин можна розширити, включивши безпосередньо податкових консультантів, які виконують посередницькі функції між основними учасниками, і таким чином, що акумулюють фінансові потоки між основними учасниками податкових відносин.

Оцінюючи відповідальність роботи всіх учасників, слід врахувати, що податковий консультант у процесі «планування» та оптимізації створює основу для подальшої роботи бухгалтера з проведення та складання звітності, аудитора – з оцінки вже готової звітності, адвоката (юриста) – за необхідності відстоювання позицій платника податків. Цей факт свідчить про те, що регулювання відповідальності податкового консультанта – необхідний елемент для розвитку ринкових відносин.

Під транзакцією пропонується розуміти фінансово-господарські операції чи сукупність фінансово-господарських операцій, наділених тимчасовою атрибутикою:

- майбутні транзакції – фінансово-господарські операції мають намір до проведення;
- справжні транзакції – фінансово-господарські операції проведено, але не відображені у відповідній звітності або відображені у проміжній звітності;
- минула транзакція – фінансово-господарські операції відображені у повній звітності.

Таким чином, відповідно до мережного ефекту у бізнесі «цінність» транзакції як результату послуги податкового консультанта зростає пропорційно квадрату кількості користувачів, до досягнення критичного рівня. Критичним рівнем у разі можна вважати момент, коли з'являється необхідність участі адвоката чи юриста, наприклад, під час захисту платника податків у судовому порядку (рис. 1.1).

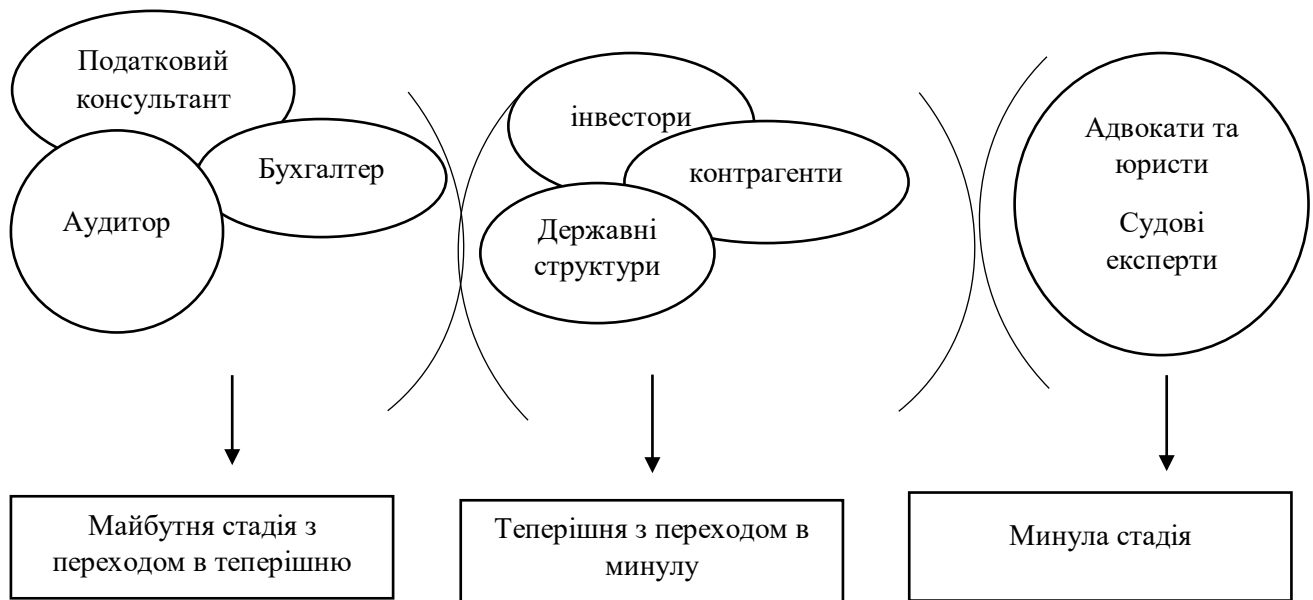

Рис. 1.1 Стадії розвитку транзакції внаслідок процесу податкового консультування*

**Джерело: складено автором на базі [6]*

Спираючись на проведені дослідження, вважається за можливе визначити податкове консультування як сферу професійної діяльності висококваліфікованих спеціалістів у галузі податкових правовідносин платників податків та контролюючих органів, що полягає у наданні першим різних видів кваліфікованої допомоги в аналізі та пошуку рішень з податкових питань, управління оподаткуванням та моделюванням більше ефективних податково-правових форм функціонування та розвитку бізнесу. При цьому, об'єктом податкового консалтингу є галузь податкових правовідносин клієнта із зовнішніми стейкхолдерами (як правило, це фіскальні органи), предметом виступають конкретні завдання, поставлені керівниками та управлінським персоналом.

Податкове консультування є необхідним інструментом для оптимізації витрат та збільшення прибутку організацій і є гарантом виконання платниками податків нормативної бази у галузі оподаткування для держави.

Для фізичних осіб податкове консультування може бути сполучним бар'єром, що згладжує негативні наслідки спілкування платника податків із державою. Виділяючи у діяльності податкового консультування посередницькі функції, необхідно розглянути її позитивні та негативні аспекти.

Економіст Леонід Поліщук виділяє посередницьку діяльність у якості цільового використання інститутів. Автором висунуто власну типологію нецільового використання інститутів, яка полягає в наступному:

1. Експлуатація інформаційною асиметрією;
2. Маніпулювання інститутами;
3. Використання інститутів як прикриття;
4. "Підпорядкування інститутів".

«...Посередницька діяльність — ще один приклад використання інституту як прикриття. Посередники затребувані через свою здатність знижувати трансакційні витрати; при цьому, як показує досвід, у деяких випадках мова йдеться про скорочення як легітимних трансакційних витрат у сумлінних угодах, а й витрат протиправної діяльності. Зокрема, посередники

можуть забезпечити податкові, митні та інші переваги, на які учасники угод не мають права, або взяти на себе кримінальну частину правочину, після чого стати недоступними для переслідування (фірми-одноденки). Посередники серед іншого сприяють приватним особам у подоланні адміністративних бар'єрів, використовуючи при цьому переваги спеціалізації та економії від масштабу. В інтересах своїх клієнтів вони можуть також вдаватися до корупції, радикально скорочуючи при цьому корупційні витрати та ризики в порівнянні з прямим спілкуванням чиновника та його "Клієнта". Справді, звернення по сприяння посереднику звільняє від необхідності самостійно вести переговори з корумпованим чиновником про величину хабаря та умовах протизаконної угоди. До того ж бюрократ отримує гарантію від викриття, оскільки має справу лише з довіреними особами, які дорожать симбіотичними стосунками з корупціонером...». [15]

У статті «Посередники між приватним сектором та державою: сприяння бізнесу або співучасть у корупції?» автори Л. Поліщук, О. Щетинін та О. Шестопапов податкових консультантів відносять до посередників, коли вони «діють також на кордоні між приватним та державним секторами, де вони сприяють фізичним та юридичним особам у виконанні встановлених державою вимог та правил». [16]

Автори статті виділяють два основні мотиви або ефект звернення приватних осіб до послуг посередників, а також додаткові (рисунок 1.2.).

Пропонується дані мотиви класифікувати як інклюзивні та екстрактивні.

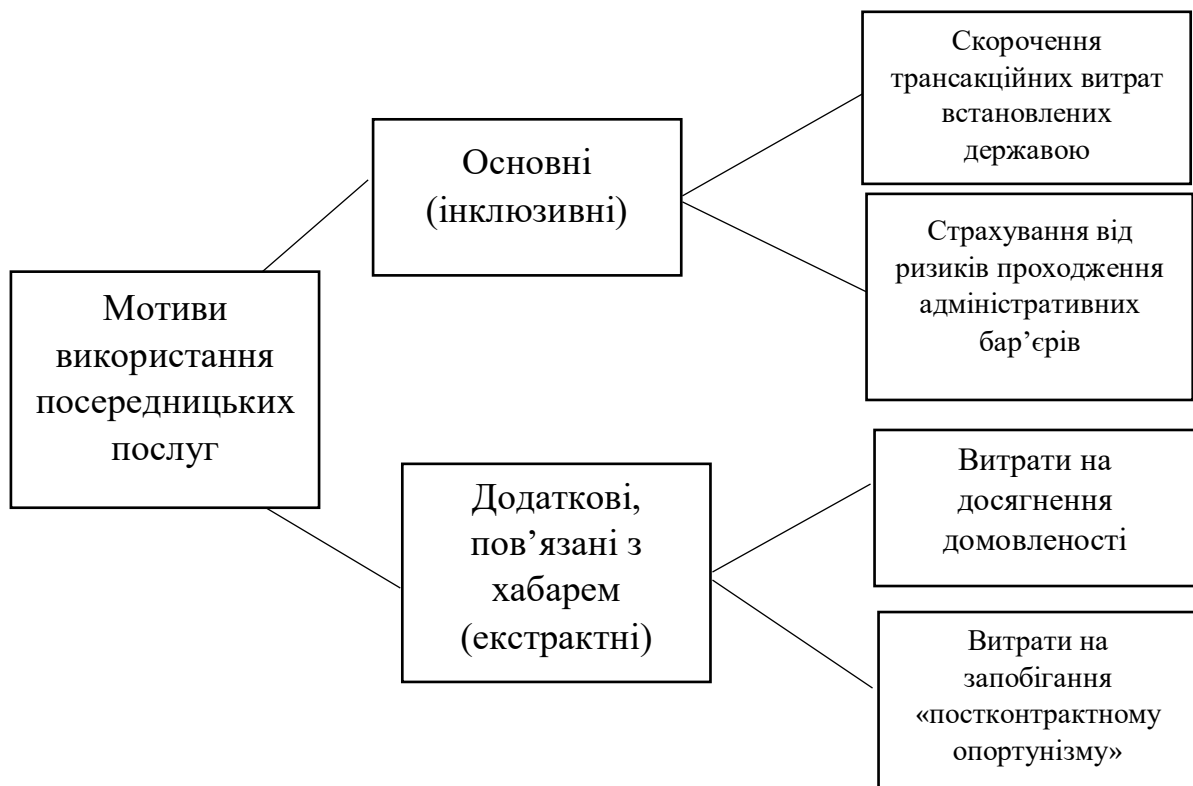

Рис. 1.2 Мотиви звернення до посередників

**Джерело: складено автором на базі [7]*

Таким чином, повертаючись до питання віднесення інституту податкового консультування до інклюзивних або екстрактних, на основі аналізу вищеописаних теоретичних та емпіричних положень, пропонується виділяти, відповідно, два напрями діяльності податкового консультування:

1. Інклюзивне, що полягає у легітимній посередницькій функції;
- 2 . Екстрактна, яка передбачає участь податкових консультантів в агресивному податковому плануванні та сприянні розвитку корупційної складової влади, що не може призвести до розвитку здорового суспільства.

Крім того, дані положення обґрунтовують можливість непрямої оцінки тіньового сектора економіки за допомогою аналізу превалюючого напрямку діяльності податкового консультування чи загалом фінансових посередників.

Визначаючи коло відповідальності податкового консультування, необхідно сформулювати її принципи, що формують систему податкового консультування та спрямовані на регулювання інтересів учасників процесу податкового консультування. Пропонуються такі принципи податкового консультування: професіоналізм, законність, об'єктивність, сумлінність, незалежність, конфіденційність, чесність.

В даний час інститут податкового консультування знаходиться на етапі становлення, і для його розвитку потрібне проведення низки стратегічних заходів, основними з яких є регулювання діяльності податкових консультантів шляхом впровадження професійних стандартів та регулювання їх відповідальності.

Нормативне регулювання податкового консультування, що стосується активних регуляторів фінансово-господарських відносин, пропонується структурувати в чотирьох рівневу систему за аналогією з нормативним регулюванням аудиторської діяльності. Але на відміну від аудиту, діяльність із податкового консультування не регламентована стандартами ні міжнародними, ні українськими.

В економічній та фінансовій науці приділяється велика увага питанню витрат, оскільки дані категорії мають прямий вплив на фінансовий результат діяльності підприємства. У рамках податкового консультування питання скорочення витрат і збільшення прибутку є основним.

Існування економічних витрат пояснюється недоліком (рідкістю) ресурсів та можливістю їх альтернативного використання. Економічні чи альтернативні витрати будь-якого ресурсу, використовуюваного виробництва товару, рівні його вартості, або цінності, за найкращого з усіх можливих варіантів його застосування.

Таким чином, з позиції економічної теорії, витрати на управління оподаткуванням організацій ставляться до податкових витрат, а витрати як безпосередньо прямих та непрямих податків є податковими зобов'язаннями організації, що у сукупності становлять податкові витрати.

Корпоративні податкові служби потребують ясного уявлення про справжній масштаб витрат на управління оподаткуванням у компанії. Така потреба обумовлена низкою причин [17]:

1. Значна частина витрат за управління оподаткуванням у компанії перебуває за межами корпоративної податкової служби та її бюджету.

2 . Дуже легко вказати на прямі витрати корпоративної податкової служби та вимагати їх скорочення. Тим часом розуміння повної структури та обсягу витрат на управління оподаткуванням дозволить визнати скорочення мозкового центру корпоративної податкової служби є економічно невиправданим. Більше того, іноді таке розуміння може призвести до додаткових інвестицій у вдосконалення процесів та інформаційне забезпечення корпоративної податкової служби.

3 . Розуміння прихованих витрат на управління оподаткуванням може допомогти при аналізі ефективності процесів розуміння структури витрат може допомогти при описі процесів та інформаційних потоків у галузі управління оподаткування та може стати ключем до розуміння ризиків, систем контролю, розподілу ресурсів та потенціалу підвищення ефективності.

4 . Витрати компанії, особливо великої, на дотримання законодавства, зокрема на взаємодію з державними структурами та фіскальними органами, повинні розглядатися як частина навантаження на бізнес.

Загальні витрати компанії на управління оподаткуванням складно піддаються оцінці. Якщо визначити суму податків, зекономлену завдяки ефективному податковому плануванню, ще можливо, зробити розрахунок ефективності управління ризиками досить складно.

Між податковими витратами та здатністю компанії управляти податковою навантаженням та ризиками у податковій сфері існує пряма залежність.

Таким чином, одним із показників оцінки податкових витрат може служити безпосередньо показник податкового навантаження, що відображає

відношення суми сплачених податків та зборів до бюджету до показника доданої вартості, створеної організацією за певний звітний період.

Ще одним показником може бути рівень ефективної ставки оподаткування.

Існує безліч факторів, що впливають на ефективну ставку оподаткування, та не всі з них підконтрольні корпоративній податковій службі. Не маючи значної підтримки з боку компанії в цілому, корпоративній податковій службі важко змінити цей показник. Найчастіше найефективнішим способом зниження ставки оподаткування є реорганізація компанії, наприклад, перехід до комісійних угод. Більш зручним вимірником може бути такий показник, як структурна/природна ставка (яка, по суті, є довгострокову ставку оподаткування, що дозволяє усунути короткострокові коливання).

Кінцева мета процесу податкового планування організацій, що проводиться як податковими консультантами, і внутрішніми службами – це максимізація прибутку підприємства. Оцінити ефективність можливо шляхом визначення ступеня впливу застосовуваних методів та способів податкового планування на фінансові результати діяльності організації. Традиційно система показників оцінки ефективності функціонування податкового планування до організації складається з наступних показників, дані яких найбільше співвідносні з напрямками податкового консультування такими як: податкове планування, податковий інжиніринг, податковий аудит, податкова експертиза.

З точки зору математичного моделювання рішення цієї матриці може з'явитися показником результативності діяльності корпоративної податкової служби за певний період. Оскільки всі показники матриці відносні, то для кращого результату діяльності податкового консультування він має прагнути до одиниці.

Розрахунок цього показника доцільно проводити раз на квартал або за результатами великих проектних робіт, які включають кілька напрямів діяльності.

Усі вище перелічені показники доцільно застосовувати у процесі податкового консультування при оцінці альтернативних варіантів податкової політики та виборі оптимального варіанту, а також при підбитті підсумків планування та визначенні його результатів.

Для інших напрямів податкового консультування доцільно застосовувати оцінку за допомогою розрахунку виробленої доданої вартості, результатів анкетування клієнтів щодо якості виконаної роботи або результату судової справи, за розміром гонорару, отриманого внаслідок проведеного консультування чи проекту.

Оптимізація податкової бази компанії має бути спрямована на збільшення фінансового результату організації – прибутку – шляхом скорочення податкових витрат, отже, темпи зростання податкових витрат мають бути менш помірними, ніж темпи зростання економічної та бухгалтерської виручки.

Загалом ефективність оптимізації оподаткування економічного суб'єкта представляється так:

$$EFot = (\sum Co + \sum T12) / (\sum T10) + TR, \quad (1.1)$$

де EFot – ефективність оптимізації оподаткування;

$\sum Co$ – сума податкових витрат, отриманих у процесі оптимізації оподаткування (у грошах);

$\sum T2$ – сума податкових виплат за результатами оптимізації (у грошах);

$\sum T0$ – сума податкових виплат до оптимізації (у грошах);

TR - можливі податкові ризики в відносному показнику за оптимізацією. [18]

У разі, якщо цей показник має значення менше 1, оптимізація ефективна; якщо більше одиниці – неефективна, податкові витрати на податкове консультування та корпоративне оподаткування не виправдані.

Ще одним видом витрат у частині оподаткування організацій є витрати на дотримання законодавства. Дотримання законодавства зазвичай не розглядається організаціями як продукт корпоративної податкової служби,

створює вартість, внаслідок чого акцент часто робиться на витратах і результативності. На наш погляд, підхід до дотримання законодавства у багато в чому визначається загальною структурою ризику компанії та надмірний акцент на витратах може негативно позначитися на ефективності управління ризиками, що здійснюється корпоративною податковою службою. Коли йдеться про дотримання законодавства, необхідно дотримуватися балансу між витратами та завданнями управління ризиками.

Поряд із удосконаленням внутрішніх процесів дотримання законодавства компанії шукають інші шляхи скорочення загальних витрат у цій сфері, які в той же час не підвищували б ризик недотримання законодавства. З недавнього часу компанії стали вдаватися до аутсорсингу як дієвого способу скорочення витрат на дотримання законодавства, особливо у випадках нестачі кваліфікованих кадрів чи небажання створювати внутрішню команду з постійним штатом співробітників, що спеціалізуються на дотриманні вимог податкового законодавства.

Інформація – обов'язковий елемент успішного надання послуг податковим консультантом. Особливість податкового консультування полягає в тому, що податковий консультант використовує безліч різноманітних джерел інформації, ігнорування яких може негативно позначитися на ступені визначеності та успішності майбутніх результатів. Поняття «потік інформації» характеризується джерелом даних, доступністю отримання інформації, часом на її збирання та обробку, достовірністю та повнотою наданих для аналізу показників, її користувачами, які займаються обґрунтуванням управлінських рішень та оцінкою їх виконання. Ефективність податкового менеджменту багато в чому визначається інформаційною базою, що використовується податковими консультантами для прийняття рішень. Ця інформаційна база повинна містити достатньо даних для глибокого фінансово-економічного аналізу роботи підприємства. В умовах зростаючої конкуренції своєчасність доставки економічної інформації користувачу для її якнайшвидшого аналізу та прийняття рішень є стратегічною складовою успіху.

Джерелами інформації для податкового консультування є як внутрішні, так і зовнішні дані. Внутрішні джерела – документи, накази, розпорядження, звіти, договори, результати аудиторської перевірки, бізнес-плани, дані бухгалтерського та податкового обліку, що надаються податковим консультантам керівниками підприємств. Зовнішні джерела – законодавчі та нормативні матеріали регулюючих органів, публікації, фільми, матеріали з періодичного друку, спеціальна література, Інтернет, наукові публікації, матеріали та дані, представлені партнерами підприємства.

Одним із джерел інформації про фінансовий стан компанії може виступати судові справи щодо податкових позовів. Для здійснення функцій прогнозування стану діяльності організацій у рамках податкового консультування необхідно вивчення реакції українського ринку на новини за податковими позовами за допомогою фінансового аналізу подій. Ця інформація важлива як для самих компаній платників податків, так й інвесторів.

Історично, більшість інвесторів насилу уявляють собі процес управління оподаткуванням у компаніях. Як правило, інвесторів обмежуються показником ефективної ставки оподаткування у фінансовій звітності. Проте, стосовно сфери оподаткування інвестори вимагають від наступних компаній гарантій:

1. Стабільність.

У стійкість підприємств, які проводять агресивну податкову політику, викликає побоювання. Інвесторам потрібна визначеність щодо податків, оскільки вони втрачають упевненість в умовах, коли ставка оподаткування може несподівано змінюватись. Тому їх залучають компанії, політика яких забезпечує стабільність ставки оподаткування.

2 . Репутація.

Інвестори вважають, що компанії мають керувати своєю репутацією у сфері оподаткування. Причому не лише репутацією з погляду податкових органів, добрі взаємини з якими є запорукою стабільності ставки оподаткування, а й репутацією з погляду ринку.

Для оцінки впливу новин про подання позову сучасними фінансистами використовується метод фінансового аналізу подій, розглянемо опис алгоритму дій під час реалізації даного методу.

1 . Визначення події (наприклад, про ухилення від сплати податків тощо).

На цьому етапі необхідно зафіксувати дату події – день виходу новини у ЗМІ про пред'явлення позову та день винесення рішення у справі.

2. Вибір вікон подій та розрахункового вікна, протягом яких спостерігатимуться прибутковості акцій підприємств та обсяги торгів.

3 . Визначення реальної прибутковості акцій компаній за розрахунковий період та вікна подій.

Так як ціни акцій компаній не набувають негативного значення, то для роботи з даними фондового ринку вибирається логічний розподіл:

$$r_{jt} = \ln(P_{it}/P_{i(t-1)}), \quad (1.2)$$

де r_{jt} – спостерігається дохідність фірми над ринком щодня t ; P_{it} – ціни акцій компанії i на день t та $t-1$, відповідно. [19]

4. Очікувана прибутковість акцій компанії визначається згідно з одним із обраних моделей (або модель постійної середньої прибутковості (meanmodel), або ринкова модель (marketmodel)).

Модель постійної середньої прибутковості передбачає, що середня денна прибутковість цінного паперу за період дослідження стала в часі. Ринкова модель для знаходження очікуваної прибутковості практичніша, оскільки узгоджується з динамікою цін на українському ринку акцій.

$$r_{jt}^{mmm} = a_j + b_j r_{mt} + e_{i,t}, \quad (1.3)$$

де, r_{jt}^{mmm} це очікувана прибутковість акції в день t за ринковим методом (mm), r_{mt} - значення прибутковості ринкового індексу. [20]

5. На основі оцінених коефіцієнтів з рівняння (1.4) визначаються аномальні прибутковості (abnormalreturn, AR):

$$AR_{jt} = r_{jt} - \hat{\alpha}_j - \hat{\beta}_j r_{mt}, \quad (1.4)$$

де r_{jt} – дохідність фірми на ринку, що спостерігається; AR_{jt} - Аномальна прибутковість з акції на день t . [21]

6. Щодня вікна подій розраховується агрегована (кумулятивна) надприбутковість (cumulative abnormal return, CAR). Для кожного дня вікна подій CAR розраховується як сума надприбутків усіх попередніх днів вікна. Якщо $CAR > 0$, то ця подія веде до створення вартості, у випадку $CAR < 0$, навпаки:

$$CAR_i = \sum_{t=1}^T AR_{it} \quad (1.5)$$

де, T – кількість днів в вікні подій. [22]

7. Далі проводиться агрегування кумулятивних надприбутків [23] :

$$CAAR = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N CAR_i \quad (1.6)$$

8. Перевірка статистичної значущості надприбутковості, що відповідає середньому події. На кожен день розрахункового вікна та вікон подій визначається реальний обсяг торгів (actual volume) - реальний обсяг акцій компанії, що торгується в день t .

Потім визначається очікуваний обсяг торгів (expected volume):

$$EV_{it} = \gamma_i + \delta_i V_{m,t} \quad (1.7)$$

Слід зробити висновок, що використання методики event study з метою оцінки вартості компаній можуть призвести до появи нового напрямку податкового консультування – оцінка впливу оподаткування на вартість

компаній, у якому зацікавленими особами є інвестори та великі компанії – учасники ринку.

В даний час багато вітчизняних та зарубіжних науковців та практики звертаються до проблем теорії оподаткування та теорії податкового консультування. Важливо відзначити, що насправді відчувається недолік у розробці послідовної теорії та єдиної методики податкового консультування, за допомогою чого можлива оцінка усталених, новосформованих і потенційних методів податкового консультування.

Наукова новизна роботи полягає у структуруванні та систематизації теоретико методичних підходів до податкового консультування, обґрунтування ролі податкового консультування при регулюванні фінансових відносин, що виникають між організаціями та державою, виявлення нових напрямків податкового консультування, що підтверджує актуальність питання, що досліджується.

Таким чином, податкове консультування є інститутом регулювання фінансових відносин, що виникають в учасників у макроекономічних та мікроекономічних бізнес-процеси. В результаті аналізу теоретико-методичних підходів до податкового консультування комерційних організацій можна зробити наступні висновки, що мають теоретичну та практичну значимість у досліджуваній області:

1. Податкове консультування характеризується такими теоретичними походами: обліковий, правовий, страховий, етичний, біхевіористський (поведінковий), управлінський, методичний, макроекономічний, мікроекономічний, соціально-корпоративний, структурний;

2. Податкове консультування в бізнес-процесі компанії грає «випереджальну роль», яка полягає у створенні основи фінансових показників організації при плануванні та оптимізації майбутніх транзакцій, у чому виявляється мережевий ефект;

3. Інституціоналізація податкового консультування проведено шляхом виділення його принципів та структурування нормативної правової бази; податкове консультування, як економічний інститут, характеризується двома напрямками діяльності: інклюзивний, що полягає у легітимній посередницькій функції та екстрактна, що передбачає участь податкових консультантів у агресивному податковому плануванні;

4. Показниками чи вимірниками ефективності податкового консультування є рівень податкового навантаження організації, ефективна ставка податку на прибуток організацій, структурна/природна ставка оподаткування, а також коефіцієнти, а саме: коефіцієнт ефективності оподаткування, коефіцієнт оподаткування витрат, коефіцієнт оподаткування ціни, коефіцієнт оподаткування прибутку, коефіцієнт ефективності пільгування, коефіцієнт пільгового оподаткування;

5 . Інформаційною базою податкового консультування є судова практика; новим напрямом податкового консультування може бути оцінка впливу судових справ щодо податкових позовів на фінансовий стан компанії, «інформаційними» бенефіціарами якого є інвестори та великі компанії – учасники фондового ринку.

РОЗДІЛ 2.

ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

2.1. Інституціоналізація незалежного професійного податкового консультування

Погодження інтересів бюджетної системи та економічних агентів у процесі обчислення та сплати податків створює основу підвищення ефективності діяльності господарюючих суб'єктів вільної реалізації економічних ініціатив, що забезпечують зростання суспільного добробуту. Однак досягнення подібних якісних результатів в умовах напруженого виконання всіх бюджетів рівнів стримується конфліктом фіскальної функції податків з регулювання компонентами податкової політики. Об'єктивне прагнення платника податків до зменшення податкових витрат у вигляді вибору оптимального з позиції оподаткування виду підприємницької діяльності, використання встановлених законом пільг та звільнень обмежується посиленням фіскальної активності податкового адміністрування. Крім того, сучасні тенденції оподаткування характеризуються ускладненням технічних правил розрахунку сум податків та процедур взаємодії з податковими органами, протиріччями у тлумаченні положень законодавства, невизначеністю перспектив встановлення рівня податкової діяльності навантаження.

Важлива роль у попередженні порушень податкового законодавства, зниження ризику непоправних фінансових втрат, скорочення трансакційних витрат учасників податкових відносин належить податковому консультуванню, що сприяє усуненню можливостей адміністративних деформацій у застосуванні законодавчо встановлених правил оподаткування, забезпечення прав законослухняних платників податків на інформування та допомогу у виконанні податкового обов'язку [24, с.156].

Водночас сутнісний зміст податкового консультування, його функціональні можливості та організаційні принципи вивчені недостатньо.

Більшістю дослідників податкове консультування розглядається як різновид послуги, надається в рамках професійної діяльності незалежних фахівців, які мають знання у сфері оподаткування. Зокрема, податкове консультування подається як напрямок економіко-правового консалтингу [25, С. 23; 4, С.31], як вид професійної діяльності з надання на платній основі послуг платникам податків, які сприяють оптимальному виконанню обов'язків, передбачених податковим законодавством [26, С. 12], як діяльність з передачі клієнтам знань про систему оподаткування та тих, що відбуваються в ній змін [27, С. 9].

Економічний аналіз відносин, що виникають при прийнятті рішення про виконання податкового обов'язку, порядок та умови розрахунку податку, застосування податкових пільг та методів оптимізації, часу здійснення платежу, дозволяє зробити висновок про те, що платник податків діє виходячи із необхідності дотримання балансу вигод та витрат. У зв'язку з цим рішення про ухилення від сплати податку або мінімізації зобов'язань приймається у разі, якщо очікувані вигоди перевищують потенційні витрати. Навпаки, діючи реалістично, платник податків може вдатися до перевищення допустимого законом рівня податкових зобов'язань добровільно, виключаючи собі ризики неоднозначного тлумачення законодавства, які містять негативний потенціал податкових конфліктів.

Необхідність раціоналізації вибору визначається не лише оцінкою рівня податкового навантаження, а також ступенем індивідуальної фінансової відповідальності платника податків, а також інших зобов'язаних осіб (податкових агентів, банків, платіжних агентів, податкових інформаторів), яка встановлена податковим законодавством у вигляді фінансових санкцій (грошових стягнень), а також заходами адміністративної та кримінальної відповідальності. На результативність прийнятого рішення можуть вплинути такі фактори:

1. Обмежена раціональність індивідів. Ця обставина передбачає ризик прорахунку внаслідок обмежених знань про методику формування податкового зобов'язання та неповноту вихідної інформації, що змушує платника податків

керуватися певним набором податкових схем, відомості про які можуть бути отримані як самостійно так і від інших осіб, у тому числі від фінансових та податкових органів та незалежних фахівців з оподаткування. Не володіючи всією повнотою знань податкового законодавства, платник податків може здійснити податкове правопорушення, у тому числі ненавмисно.

2. Нерозвиненість інституційного середовища, що включає сукупність законодавчих та нормативно-правових актів, а також судових рішень щодо податкових спорів, покликана забезпечити вибір із допустимих альтернативних варіантів прийнятого рішення, а також економити ресурси, що витрачаються на пошук прийняттого варіанта.

3. Можливість опортунізму з сторони податкових органів, економічна зумовленість якого пов'язана з перевищенням очікуваних фіскальних вигод над необхідністю дотримання прав платника податків на застосування пільгових умов, передбачених законом.

4. Прагнення мінімізації трансакційних витрат, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, взаємодією з податковими адміністраторами у процесі здійснення контрольних заходів, сплатою пені та штрафних санкцій, застосуванням забезпечувальних заходів щодо примусу до сплати (зупинення операцій за рахунками, арешт майна, заборона на здійснення операцій з майном, стягнення заборгованості за рахунок майна).

Сукупний вплив зазначених факторів, а також мінливість податкового законодавства, його внутрішні суперечності, недостатня визначеність та обмежена раціональність встановлених правил стримують прийняття платником податків рішень з оподаткування та активізують пошук таких заходів підтримки, які б забезпечити впевненість у правильності вибору. У подібній ситуації суттєве сприяння платнику податків забезпечують послуги податкового консультування.

Поведінкові та організаційні передумови прийняття платником податків економічних рішень, які впливають рівень податків, за наявності системного примусу з боку держави до виконання податкового обов'язку, забезпечують

теоретичні основи вивчення феномену податкового консультування з позиції неоінституціоналізму.

В рамках неоінституційного підходу інститут податкового консультування може бути представлений:

- як сукупність правил, покликаних упорядкувати конкретні взаємовідносини та підвищити їхню передбачуваність за рахунок чіткого визначення функціональних ролей, можливостей та обмежень дій у сфері оподаткування, умов взаємодії учасників відносин;

- як спосіб узгодження на контрактній основі інтересів учасників податкових відносин, що забезпечується досягненням рівноваги у процесі формування та виконання податкових зобов'язань.

Обидві аналізовані концепції відбито у сучасних дослідженнях економічного змісту інституту податкове консультування. Так, Т.М. Гущина розглядає податкове консультування як вбудований ринковий механізм, завданням якого є створення рівних умов господарювання, формування ефективної моделі бізнесу, зниження податкових ризиків з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання в конкурентному середовищі. [28, С.90-95] Д.А. Артеменко обґрунтовує необхідність інституціоналізації податкового консультування зацікавленістю сторін податкових відносин у стабільному розвитку, що дозволяє формувати довірчі відносини між економічними агентами та владними структурами на основі конституційного принципу взаємної відповідальності, що забезпечує можливість узгодження публічних та приватних інтересів, а також дозволу конфлікту інтересів у правовому полі [29, С.255-261].

З урахуванням наведених підходів інститут податкового консультування може бути визначений як система підтримки прийняття рішень оподаткованими особами (платниками податків, платниками зборів, податковими) агентами, банками), заснована на використанні професійних суджень та правозастосовних тенденцій практики щодо застосування

нормативно закріплених правил виконання податкового обов'язку та примусу до його виконання.

Звісно ж, що інститут податкового консультування має багаторівневу будову, включає у собі кілька складових елементів, що сформувалися в процесі інтенсивного розвитку культури податкових відносин та мають тенденцію до розширення [30, С.32], у тому числі:

1. Професійна діяльність незалежних фахівців, що включає діяльність податкових консультантів, аудиторів, юристів, адвокатів, медіаторів, арбітражних керуючих, фінансових посередників (банків та інших фінансових інститутів - інвестиційних, керуючих страхових компаній, пенсійних фондів).

В рамках зазначеного блоку спеціалізовані функції податкового консультування притаманні податковим консультантам, інші фахівці здійснюють консультування з податкових питань як послуги, що супроводжує основну діяльність.

2. Реалізація громадських функцій державними органами про роз'яснення положень податкового законодавства.

Реалізація цієї функції передбачає роз'яснювальну роботу, відповіді на запити платників податків щодо конкретних ситуацій, здійснення податкового аудиту при досудовому врегулюванні податкових спорів.

3. Діяльність фахівців та спеціалізованих підрозділів у корпораціях та консолідованих групах платників податків, які здійснюють консультування дочірніх організацій, територіально відокремлених підрозділів та кластерних бізнес-одиниць у процесі здійснення внутрішнього контролю, обліку інформації для цілей оподаткування (податкового обліку), застосування трансфертних цін, а також у світлі протидії звинуваченням у необґрунтованій податковій вигоді.

Таким чином, об'єктивні умови розвитку податкових відносин призводять до розширення складу суб'єктів, які здійснюють консалтинг за податкової проблематики як на основі договірних відносин у рамках цивільного обороту, і у межах громадських послуг. Крім того, податкове консультування

охоплює різноманітність як суб'єктів, а й об'єктів, економічних умов здійснення консультаційної діяльності та фінансування цієї діяльності. Ця обставина вимагає впорядкувати функціонування цієї сфери, що передбачає процес інституціоналізації, що включає моделювання інститутів податкового консультування різних типів з метою їх раціональної організації та забезпечення дотримання приватних (корпоративних) та публічних інтересів.

Так, інституціоналізація незалежного професійного податкового консультування націлена на досягнення ефективної взаємодії податкових органів та платників податків. Професійні рекомендації податкового консультанта забезпечують чітке розуміння платником податків своїх обов'язків, припускаючи дії у правовому полі. Хоча основна мета діяльності податкового консультанта зводиться до захисту інтересів платника податків, який виступає як замовник консультаційної послуги, але при цьому за рахунок дій, заснованих на дотриманні положень законодавства, забезпечуються та громадські інтереси.

Тому в практиці багатьох держав інституціоналізовані такі функції незалежних податкових консультантів, як:

- участь у переговорах між платниками податків та податковими органами під час укладання угод між ними;
- медіація чи представництво інтересів платника податків у податкових спорах та вирішенні конфліктних ситуацій;
- представництво інтересів платника податків у взаємодії з податковими органами у зв'язку з поданням податкової звітності, інших документів, необхідних для цілей податкового контролю, проведенням повернень зайво сплачених податків, звіряння взаємних розрахунків та ін. процедурах;
- складання податкової звітності з використанням законодавчо можливих можливостей по економії на сплаті податків;
- роз'яснення податкового законодавства та планування податкових наслідків передбачуваних угод.

При цьому функціональні можливості незалежного податкового консультування включають координацію дій, об'єднання навичок та евристичного потенціалу окремих суб'єктів консультування у вигляді формування врегульованих організацій, яких організаційні аспекти базуються на загальноприйнятих принципах професійного поведінки. Наприклад, Європейською конфедерацією податкових консультантів прийнято такі принципові установки, як: незалежність, відповідальність, забезпечення уваги та сумлінності, конфіденційність, попередження конфлікту інтересів, гласність, співпраця з колегами, обґрунтованість гонорару, дотримання норм професійної поведінки, підтримка професійного рівня. [31]

Як основні напрямки інституціоналізації податкового консультування виділяється розвиток співробітництва між учасниками податкових правовідносин, участь податкових консультантів у відносинах між платниками податків та податковими органами, попередній податковий висновок компетентних органів, добровільне розкриття інформації, взаємодія податкових органів та платників податків [32, С.265-266].

Зазначені формати прояву координуючої функції податкового консультування дозволяють зробити висновок про те, що розвиток цього інституту не може бути обмежений лише незалежним посередництвом та медіацією у податкових спорах та угодах між платниками податків та державою. Крім того, існує серйозна проблема несумлінності дій незалежних податкових консультантів, які реалізують стратегію агресивного податкового планування, що веде до приховання оподатковуваних показників або застосування пільгових умов оподаткування через трансфертні ціни та виведення прибутку на офшорні юрисдикції.

У зв'язку з цим є перспективним напрямом інституціоналізації податкового консультування розвиток прозорості у взаємодії платника податків безпосередньо з податковими адміністраторами шляхом розширення останніми сфери роз'яснювальної роботи та обслуговування платників податків, націлених на досягнення добровільного дотримання платниками податків податкового

законодавства [33, С.85-87]. Консультування з оподаткування може бути організовано як публічна послуга на різних стадіях податкових відносин, однак найбільш затребуваним є консультування до прийняття платником податків рішення щодо конкретної угоди (операції) або до виникнення економічної події чи правового факту, формує об'єкт оподаткування та тягне за собою виникнення податкового обов'язку.

Консультування щодо податкових наслідків запланованих чи очікуваних подій (фіскальний рескрипт) є широко поширеним явищем у практиці діяльності податкових органів багатьох держав та включає як отримання індивідуальних консультацій, і тлумачення нормативних актів. Разом з тим слід враховувати, що висновки, зроблені податковим адміністратором, є обов'язковими для державних органів, але застосовуються платником податків за його бажанням та можуть бути оскаржені в суді.

Перевагами публічного консультування платника податків уповноваженими органами є гарантії зниження податкових ризиків, які виключають додаткові витрати у вигляді застосування податкових санкцій, донарахування сум податку, а також судових витрат. Відсутність таких гарантій у податковій системі стримує досягнення балансу інтересів учасників податкових відносин. Платники податків мають право вимагати письмових роз'яснень, однак, згідно з чинним податковому законодавству, висловлена в письмовому роз'ясненні, офіційна позиція не перешкоджає податковому органу використовувати для цілей податкового контролю інше тлумачення відповідних положень закону. При цьому платник податків, який сумлінно послідував початковому роз'ясненню, може бути поставлений перед необхідністю доплатити податок, будучи звільненим у своїй тільки від штрафів та пені.

Податкові органи зобов'язані представляти письмові роз'яснення по порядку обчислення та сплати податків за письмовим запитом. Добросовісний платник податків розглядає запит, як форму забезпечення безпечних податкових наслідків господарських операцій. Якщо розміри податкових платежів не влаштовують платника податків, він має можливість відмовитися

від запланованих угод, а якщо влаштовують, дотримання роз'яснень дозволяє уникнути надалі недоїмки, пені та штрафу.

При встановленні правил публічного консультування доцільно врахувати такі міркування:

1. Подаючи запит про отримання офіційної консультації, платник податків повинен індивідуалізуватися і розкрити зміст цікавої для проблеми.

2. Консультація повинна надаватися за умови високої ймовірності настання очікуваної події, наслідки якої є предметом запиту, причому така ймовірність має бути підтверджена платником податків документально.

Ця вимога покликана обмежити запити, які не мають конкретної ділової цілі та ведуть до економічно не обґрунтоване завантаження податкових органів.

3. Роз'яснення податкових органів мають бути опубліковані, але за умови знеособленості, тобто виключення специфічних ознак індивідуалізації платника податків, здійснюваної ним діяльності та планованих угод.

4. Платник податків, який направив запит, отримує чітку відповідь, що передбачає встановлення взаємної відповідальності як платника податків за достовірність інформації, поданої у запиті, так і податкового органу за застосовність іншого тлумачення розглянутої ситуації у майбутньому.

5. Для консультування не повинні прийматись запити, якщо викладені в них ситуації не породжують податкових наслідків для заявника у відповідно до податкового законодавства та ратифікованих нею угод з іншими державами з питань оподаткування.

При виробленні сучасної концепції податкової політики слід передбачити подальший розвиток податкових консультацій та громадських зв'язків, що реалізуються на практиці податкового адміністрування. Це дозволить зменшити невизначеність у тлумачення та застосування податкового законодавства та покращити інвестиційний клімат за рахунок передбачуваності дій платника податків. Крім того, процес систематичного консультування за рахунок обміну інформацією сприятиме і глибшому розумінню податковими органами економічної складової діяльності платника податків, що дозволить

використати результати узагальнення консультаційної практики з метою виявлення та попередження податкових правопорушень, та підвищити ефективність податкового контролю, знизивши його витрати для сумлінних платників податків.

Публічність прийнятих податковими органами (іншими адміністраторами доходів та уповноваженими особами) рішень у процесі консультування дозволить також знизити ступінь індивідуальності помилки посадових осіб та скоротить можливості корупційних контактів.

Отже, пропоновані заходи щодо розширення та інституціоналізації сфери публічного податкового консультування сприятимуть зростанню збирання податків, а також покращенню економічної ситуації за рахунок згладжування основної суперечності між державою та платником податків.

2.2. Оцінка діяльності підприємства Поліграфкомбінат «Україна» крізь призму податкового консультування

Державне підприємство «Поліграфічний комбінат «Україна» по виготовленню цінних паперів» багато років зберігає лідируючі позиції у виробництві документів, що посвідчують особу, бланків цінних паперів, безпечної поліграфічної продукції тощо.

Підприємство має високу репутацію у розробці унікальних, індивідуальних рішень, які перевершують очікування наших клієнтів та партнерів. Щодня тисячі громадян України користуються продуктами та послугами для безпечної подорожі. «Паспорт «України» для виїзду за кордон» займає 27 місце серед 130 країн і дає право на в'їзд без візи до 89 країн; з візою при перетині кордону - до 41 країни.

Їхні технології цифрової ідентифікації та захисту даних застосовуються у повсякденному житті. Громадяни можуть використовувати цифровий спосіб життя. Підприємство співпрацює з державними органами, державними та фінансовими установами та з найбільш інноваційними компаніями на планеті - разом створює ідеальні технічні рішення для людей, які використовують їх для реалізації свого потенціалу.

Поліграфічний комбінат «Україна» готовий запропонувати технології та рішення які допоможуть захистити товар або будь-який його компонент. Поліграфічний комбінат «Україна», враховуючи специфіку своєї продукції, приділяє велику увагу захисту кожного виду продукції від підробки та шахрайства. Вирішення цього складного завдання забезпечується винятковим рівнем організації: виробництва, надійного обліку, зберігання та транспортування продукції. Ключем до цього є високий рівень технічного оснащення виробництва, досвід та висока кваліфікація працівників компанії.

Сьогодні виробничі потужності Поліграфкомбінату «Україна» дозволяють виготовляти такі види основної захищеної продукції:

- бланки цінних паперів;

- бланки для оформлення результатів надання адміністративних послуг;
- бланки документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України;
- бланки документів, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус;
- марки акцизного податку;
- знаки поштової оплати;
- банківські картки;
- бланки інших документів, які відповідно до законодавства потребують використання спеціальних елементів захисту.

На одному виробничому майданчику зосереджено повний цикл поліграфічного виробництва: дизайн, технологічне опрацювання, виробництво продукції, лабораторне тестування на всіх стадіях виробництва, контроль якості готової продукції, пакування та доставка замовнику.

Підприємство працює на найсучаснішому поліграфічному обладнанні:

- KBA NotaSys CTop II/Dual 10160 виготовлення форм для сухого та вологого офсету;
- KBA Rapida-74, KBA Rapida -105 офсетний друк;
- KBA Giori інтагліо друк;
- Gavomit Heidelberg гаряче тиснення голограм;
- Atlantic Zeiser друк змінної інформації;
- Super Numerotta 212, Victoria-1040 нумерація бланків;
- Ink Formulation програмне забезпечення для змішування фарб;
- Melzer ламінаційна лінія для виготовлення композитних полімерних сторінок документів та карток формату ID-1.

Державне підприємство «Поліграфічний комбінат «Україна» по виготовленню цінних паперів» є офіційним представником України в Директорії відкритих ключів ICAO (ICAO PKD). Весь технологічний процес

персоналізації документів відбувається у відповідності до вимог документа 9303 ICAO.

Цілі Поліграфкомбінату «Україна»:

1. Забезпечення реалізації економічних інтересів держави, задоволення потреб населення та суб'єктів господарювання будь-якої форми власності в бланках документів, що потребують використання спеціальних елементів захисту.

2. Забезпечення прибутковості виробництва.

3. Збереження, ефективне використання та примноження державного майна, закріпленого за Поліграфкомбінатом «Україна» на праві господарського ведення.

4. Підвищення рівня конкурентоздатності підприємства за рахунок освоєння і використання нових технологій виготовлення бланків документів, що потребують використання спеціальних елементів захисту.

5. Раціональне використання матеріальних, фінансових, людських, природних та енергетичних ресурсів.

6. Забезпечення ефективного функціонування інтегрованої системи менеджменту відповідно до вимог міжнародних стандартів (ISO 9001:2015 система якості, ISO 14001:2015 система екологічного менеджменту, OHSAS 18001:2007 система менеджменту професійного здоров'я та безпеки праці, ISO 27001:2013 система менеджменту інформаційної безпеки, ISO 14298:2013 система безпеки при виробництві захищеної продукції) за для виходу на міжнародні ринки збуту.

Підприємство створено з метою забезпечення реалізації економічних інтересів держави, задоволення потреб населення та суб'єктів господарювання будь-якої форми власності в банках документів, що потребують використання спеціальних елементів захисту, а також виконання робіт, пов'язаних з поліграфічним виробництвом, організації редакційно - виробничого процесу, та отримання прибутку.

Предметом діяльності підприємства є:

- виготовлення та реалізація бланків документів у тому числі бланків для оформлення результатів надання адміністративних послуг бланків документів що посвідчують особу та підтверджують громадянство України;
- виготовлення та реалізація марок акцизного податку;
- виготовлення та реалізація бланків цінних паперів;
- поліграфічна діяльність, не віднесена до інших угруповань;
- надання інших послуг, виконання робіт, пов'язаних із поліграфічним виробництвом;
- розроблення, виробництво, упровадження, придбання, продаж, сертифікаційні випробування, ввезення, вивезення поліграфічних захисних елементів з правом проведення робіт голографічними захисними елементами які призначені для державних потреб або створені на замовлення державних органів тощо.

Підприємство може здійснювати будь-які інші види діяльності, що не суперечить законодавству.

Усі види діяльності, які згідно із законодавством потребують дозволів чи ліцензій, здійснюється Підприємством лише після їх отримання.

Юридичний статус Підприємства:

1. Підприємство є юридичної особи в публічного права. Права та обов'язки юридичної особи Підприємство набуває з дня його державної реєстрації в установленому законом порядку.

2. Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до законодавства та статуту, який затверджується Уповноваженим органом управління.

3. Підприємство має відокремлене майно, самостійний баланс, поточний та інші рахунки в банках, печатку зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штамп і бланки зі своїм найменуванням, а також може мати товарні знаки, що реєструються відповідно до законодавства.

4. Підприємство має право в порядку, установленому законодавством та Уповноваженим органом управління, учиняти правочини, набувати

майнових та особистих немайнових прав, виконувати обов'язки, здійснювати претензійну роботу, бути відповідачем або позивачем у судах України та інших держав.

Підприємство бере участь у справі через директора Підприємства, іншу особу, уповноважену діти від його імені відповідно до закону, статуту, трудового договору або через представника.

5. Підприємство діє на принципах повної господарської самостійності та самоокупності, самостійно планує свою діяльність, несе відповідальність за її наслідки та виконання зобов'язань перед бюджетами, державними цільовими фондами і контрагентами.

6. Підприємство провадить зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законодавства, мети і предмета своєї діяльності, передбачених статутом.

7. Підприємство відповідає за своїми зобов'язаннями в межах належного йому майна.

8. Уповноважений орган управління не має права втручатися оперативно - господарську діяльність підприємства.

Підприємство має право:

1. Укладати договори та вчиняти інші правочини згідно із законодавством.

2. Утворювати на території України та за кордоном філії.

3. Самостійно відкривати рахунки в банках одержувати кредити в банках за погодженням з Уповноваженим органом управління.

4. Одержувати безповоротну фінансову допомогу від юридичних та фізичних осіб.

5. Залучати до своєї роботи на договірних засадах спеціалістів та експертів, у тому числі іноземних.

6. Користуватись іншими правами передбаченими законодавством.

7. Підприємство має право на комерційну таємницю, конфіденційну інформацію та визначення складу та обсягу відомостей, які становлять його

комерційну таємницю і конфіденційну інформацію відомості про виробництво технологічну інформацію управління.

8. Фінанси та іншу діяльність підприємства, що не є державною таємницею, а також конфіденційна інформація, що є власністю держави розголошення яких може завдати шкоди інтересам підприємства, є комерційною таємницею.

9. Підприємство надає юридичним та фізичним особам інформацію, яка становить комерційну таємницю та конфіденційну інформацію у випадках передбачених законодавством.

Порядок розподілу прибутку та покриття збитків підприємства.

1. Основним показником ефективності діяльності Підприємства є прибуток, що визначається як різниця між одержаними ними доходами від господарської діяльності та здійсненими витратами.

2. Порядок розподілу прибутку і покриття збитків Підприємства визначається відповідно до законодавства та статуту.

3. Розподіл прибутку Підприємства здійснюється відповідно до затвердженого фінансового плану з урахуванням вимог законодавства.

В фінансовому плані затверджується суми коштів, які направляються державі як власнику і зараховуються до Державного бюджету України.

4. Прибуток Підприємства, що залишається після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, відрахувань до спеціальних (цільових) фондів у разі їх створення, розподіляється відповідно до фінансового плану Підприємства.

Статутний капітал та спеціальні (цільові) фонди Підприємства.

1. Для забезпечення діяльності Підприємства за рахунок майна, переданого йому Уповноваженим органом управління, доходу Підприємства та інших незаборонених законодавством джерел створюється статутний капітал Підприємства який становить 291 490 003, 32 грн..

2. На підприємстві за рахунок прибутку створюються спеціальні фонди, призначенні для покриття витрат пов'язаних з його діяльністю:

- фонд розвитку виробництва;
- фон споживання;
- резервний фонд.

3. Фонд розвитку виробництва створюється за рахунок відрахувань частина чистого прибутку в порядку, передбаченому законодавством. Кошти фонду використовується для розвитку матеріально-технічної бази Підприємства.

4. Фонд споживання створюється в розмірі, визначеному законодавством.

5. Резервний фонд створюється в розмірі, передбаченому законодавством, і призначення для покриття витрат, пов'язаних з відшкодуванням збитків.

6. Спеціальні фонди використовуються відповідно до затвердженого фінансового плану. У фінансовому плані визначаються суму коштів, що спрямовуються державі як власнику і зараховуються до державного бюджету. Розмір відрахувань до фондів затверджується Уповноваженим органом управління одночасно із затвердження фінансового плану на поточний рік.

Управління Підприємством.

Управління діяльністю підприємства здійснюють його органи, склад і порядок обрання яких визначається законодавством та статутом.

Органами управління підприємства є:

1. Директор.

Директор відповідно до покладених на нього завдань здійснює керівництво підприємством, несе персональну відповідальність за стан та діяльність Підприємства, бере участь у розробленні стратегічних планів розвитку підприємства, готує пропозиції щодо вдосконалення роботи підприємства, подає на затвердження Уповноваженому органу управління погодженні наглядовою радою Підприємства стратегічні плани розвитку Підприємства, річний інвестиційний план, а також інвестиційний план на середньострокову перспективу (3 - 5 років), несе персональну відповідальність

за складання, подання в установлені строки на затвердження та виконання фінансового плану підприємства.

2. Наглядова рада.

Наглядова рада підприємства є органом управління підприємством, що в межах компетенції визначеної законом і статутом контролює та регулює діяльність директора підприємства.

Наглядова рада діє на підставі положення про неї, що затверджується Уповноваженим органом управління.

До виключної компетенції наглядової ради належить погодження проекту стратегії річного фінансового плану Підприємства та звіту про його виконання, стратегічних планів розвитку Підприємства, річного інвестиційного плану, а також інвестиційного плану на середньострокову перспективу, а також проєктів інших рішень, пов'язаних з господарською діяльністю Підприємства. [36, с. 230]

Розглядаючи дане Підприємство ми бачимо, що підприємницька діяльність здебільшого спрямована на здійснення виробництва, розподіл, обмін і споживання матеріальних благ. У цьому контексті при її здійсненні виникають складні взаємодії «людина – людина», «людина – матеріально-речові елементи виробництва», які потребують раціонального та максимально ефективного управління.

Також, маємо зауважити, що необхідність постановки конкретних завдань, прийняття оптимальних рішень, оперативне реагування та оцінка отриманих результатів є не менш важливою ніж обліково-аналітична діяльність.

На мою думку, формування обліково-аналітичної системи – це процес створення наскрізної економічної системи за допомогою відповідного довідково-інформаційного фонду на основі облікових, планових, норм і нормативів, звітних даних, що використовується для формування системи аналітичних показників, тобто це надання інформаційної підтримки у прийнятті рішень та проведення аналізу, оцінка ефективності діяльності, контроль та

планування економічної ефективності діяльності підприємства, а також вибір напрямів розвитку економічного суб'єкта [34, с. 230].

З вищевикладеного ми розуміємо, що ключова мета податкового консалтингу полягає в наданні клієнтам послуг у вигляді консультацій у системі оподаткування, куди при бажанні включено виконання всіх, що сприяють цьому робіт.

Також, ми стверджували, що в Україні розвиток інституту податкового консалтингу тільки набирає обертів, тому для побудови ефективного механізму податкового консультування важливим є вивчення особливостей досвіду зарубіжних країн [34, с. 268]. Ми розуміємо, що реалізовувати податковий консалтинг надзвичайно важко, адже у рамках чинного законодавства немає відповідного акту, який би регламентував дану діяльність.

Підприємство здійснюючи свою безпосередню діяльність має бути зацікавленим і націленим на створення підрозділу, де були б кваліфіковані спеціалісти, які володіють новим управлінським мисленням і знанням того, як залежно від ситуації надати ефективну податкову консультацію, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки людей і специфіку податкового законодавства. Система аналітичного забезпечення, діючи безперервно, підвищує якість і розширює сферу практичного застосування інформації, позитивно впливаючи на якість звітності у процесі її підготовки і складання, тобто на ефективність управлінської інформації для сторонніх користувачів. У цьому головне призначення і головна суть аналітичної системи, реалізацію якої доцільно покласти на аналітика і бухгалтера, що займається первинною обліковою та аналітичною інформацією. [35, с. 231].

Висвітлюючи власну точку зору на головну мету консультування слід зазначити, що вона має проявлятися у формулюванні обґрунтованих роз'яснень та умінні донесення раціональних підходів щодо вирішення необхідного завдання чи ситуації, визначення шляхів і способів їх реалізації. Основні проблеми українського податкового консалтингу пов'язані з тим, що вітчизняний ринок ще не повністю сформований, не має відповідного

регулювання з боку держави, а також має досить високу ціну на послуги [34, с. 267].

Отже, можемо сказати, що забезпечення діяльності підприємств в здійсненні ефективного податкового консультування слід обумовити як ключовий чинник. Від якості обліково-аналітичного забезпечення залежить якість надання податкових консультацій, завдяки якісному інформаційно-аналітичному інструментарію.

Під обліково-аналітичним забезпеченням маємо розуміти широкий спектр даних бухгалтерського, управлінського, податкового обліку, внутрішньої і зовнішньої звітності підприємства, результатів її аналізу, аудиту. Ступінь впливу конкретних факторів залежить від прийнятих керівником управлінських рішень, а, отже, від рівня обліково-аналітичного забезпечення на підприємстві. Зазначимо, що обліково-аналітичне забезпечення у контексті податкового консультування допоможе мінімізувати ризики та у межах правового поля сплачувати податки підприємцям.

Отже, варто проаналізувати фінансово – господарську діяльність нашого підприємства (табл. 3.1). Проведений експрес-аналіз фінансового стану підприємства Поліграфкомбінат «Україна» показав, що за 2020-2021 рр. поточні зобов'язання підприємства мають тенденцію збільшення.

Так, коефіцієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт ділової активності мають значення, яке перевищує нормативне 0,5 та майже дорівнює 1 (є більшим за 0,95), що є свідчення повної самостійної незалежності та стійкості підприємства, платоспроможності та динамічного функціонування.

Досліджуване підприємство є рентабельним, беззбитковим. Власного капіталу вистачає на покриття поточних збитків підприємства та уникнення довгострокових зобов'язань.

Таблиця 3.1

**Результати попереднього аналізу фінансового стану
Поліграфкомбінат «Україна» за 2020-2021рр.**

Показники	2020	2021	Тенденції очікуваних змін
1. Неплатежі, тис. грн.	-	-	-
2. Коефіцієнт незалежності	1,14	1,19	Підприємство залишається незалежним.
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,95	0,95	Підприємство залишається фінансово-стійким.
4. Коефіцієнт ділової активності	1,01	0,83	Ділова активність значно зменшилась через складну політичну та соціальну ситуацію в країні.
5. Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,13	0,11	Цей показник зменшився.
6. Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,06	0,15	Ефективність використання власних коштів залежить лише від якості управління підприємством та є внутрішнім фактором зростання фінансового рівня підприємства
7. Загальний коефіцієнт покриття по балансу	7,13	7,62	Збільшиться, оскільки у цей період не з'являється довгострокова дебіторська заборгованість підприємства
8. Коефіцієнт участі власних і довгострокових позикових коштів в запасах і витратах	0,06	0,06	Загалом коефіцієнт стабільний.

Далі нами досліджено показники діяльності Поліграфкомбінат «Україна» за 2020-2021 роки з точки зору комплексного аналізу.

Необхідно провести горизонтальний та вертикальний аналіз активів підприємства та джерел їх утворення. Вертикальний та горизонтальний аналіз активів підприємства за 2020- 2021 роки наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

**Аналіз динаміки та структури активів Поліграфкомбінат «Україна» за
2020-2021 рр.**

№ з/п	Показники	2020	2021	Відхилення 2020/2021	
				абсол., тис. грн	відносне, %
1.	Активи підприємства, всього, тис. грн.	2146835	2468084	321249	15
2.	Необоротні активи, тис. грн.	1526176	1398275	-127901	-8,38
3.	Оборотні активи, тис. грн.	890659	1069809	179150	20,11
3.1.	Матеріальні оборотні активи, тис. грн.	371	659	289	77,63
3.2.	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	-	-	-	-
3.3.	Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	56513	451872	395359	69
3.4.	Інші оборотні активи, тис. грн.	245332	151468	-93864	-38,26

За розрахованими даними нами сформовані такі висновки:

1. Загальна вартість активів підприємства за 2020-2021 рр. має тенденцію збільшення. Цей показник має стабільно високий рівень та відповідає нормативу;

2. Вартість необоротних активів свідчить про не стійкий фінансовий стан підприємства, дивлячись на стан країни;

3. Вартість оборотних активів підприємства не зменшилася;

4. Матеріальні оборотні активи мають стабільну вартість, тобто підприємству вистачає активів, які використовуються у якості сировини, матеріалів та ін. для виробництва продукції;

5. Дебіторська заборгованість відсутня;

6. Грошові кошти та їх еквіваленти не зменшилися. Проте за незначного зниження цього показника не має негативних наслідків на роботу підприємства;

7. Інші оборотні активи за цей період зменшилися майже у тричі, що спричинено економією ресурсів підприємства.

За проведеним дослідженням фінансового стану Поліграфкомбінат «Україна» за 2020 - 2021 рр. можна зробити висновок про те, що аналіз ліквідності підприємства свідчить про те, що баланс підприємства є ліквідним; структура балансу є задовільною; підприємство платоспроможне, тобто підприємству цілком вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства показав, що підприємство стійке, стабільно працює, витрати покриваються отриманим прибутком повністю та вчасно, дебіторська заборгованість повністю дозволяє покривати кредиторську.

РОЗДІЛ 3.

ПРІОРИТЕТИ РОЗБУДОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН

3.1.Зарубіжний досвід функціонування податкового консультування

Історія виникнення та концепція податкового консультування в кожній країні завжди мали та мають власні особливості, що пояснює рівень їхнього економічного зростання та національну специфіку.

Розвиток податкового консультування в Україні ґрунтується на світовому досвіді надання консалтингових послуг. Орієнтир на формування та розвиток ринку податкового консультування може стати позитивний досвід зарубіжних країн. Для правового регулювання та організації податкового консультування в ряді країн Східної та Центральної Європи характерно як державне регулювання, так і саморегулювання. Основним нормативним положенням для діяльності податкових консультантів у кожній з цих країн є спеціальний закон про податкове консультування, які регламентують умови і порядок допуску до професії податкового консультанта, їх права та обов'язки по відношенню до клієнта і держави, а також визначають умови створення, завдання та принципи дії професійних об'єднань податкових консультантів. До організацій, які мають право надавати податкові консультаційні послуги, законодавством різних країн надаються певні вимоги. За правило, такі консультації можуть надавати повні товариства і товариства з обмеженою відповідальністю, включаючи ті з них, які створюються представниками таких професій, як юристи, податкові радники тощо, компанії з обмеженою відповідальністю, акціонерні товариства.

У 1959 р. у Франції було створено Європейську Асоціацію податкових консультантів (CFE) як єдину координаційну організацію та затверджено її статут, що був остаточно переглянутий Генеральною асамблеєю Асоціації 24.09.2010 року.

До складу Асоціації входять 33 національні організації з 24 європейських країн, що об'єднують більше ніж 180 тис. податкових консультантів. Свою місію Асоціація вбачає в захисті професійних інтересів податкових консультантів, гарантуванні високої якості наданих ними порад і рекомендацій та обміні інформацією щодо національних податкових законів для сприяння координації податкового законодавства в Європі.

Таким чином, податкове консультування активно розвивається у 24 європейських країнах, що ще раз підтверджує необхідність та особливий статус даного виду послуг, а тому спробуємо розкрити його зміст. [37]

Порівнюючи системи правового регулювання й організації податкового консультування в різних країнах Європи, можемо побачити, що відрізняються. [38]

Досліджуючи нормативну базу податкового консультування в окремих європейських країнах, можемо виділити дві відмінних одна від одної системи регулювання правових відносин: систему «державного регулювання», коли нормативна база податкового консультування переважно кодифікована законом та система «саморегулювання», коли нормативна база встановлена виключно самими дійовими особами. В залежності від наявних в окремих країнах систем регулювання правових відносин створюються різні професійні об'єднання податкових консультантів.

Система «державного регулювання» означає, що в даній країні є спеціальний закон про податкове консультування й існує професійне об'єднання, створене та діє на основі цього закону, підтримуючи його здійснення і контролюючи його виконання. Членство у цій організації є обов'язковим для таких країн, як Австрія, Угорщина, Німеччина, Італія, Польща, Словаччина, Франція, Хорватія та Чеська Республіка. Люксембург і Португалія теж належать до цієї групи, однак членство в професійній організації там добровільне.

Розглядаючи країни з системою «саморегулювання» можемо спостерігати, що там відсутній спеціальний закон, що регулює податкове

консультування. Професійні об'єднання створюються на приватній базі та діють на основі правил і норм, установлених для самих себе. Членами профорганізації стають особи, які відповідають вимогам для вступу в неї, проте, що є цікавим, на добровільних засадах. Таким чином, власні нормативні положення, видані об'єднанням, зобов'язують лише його членів. До такої системи належать Бельгія, Великобританія, Голландія, Ірландія, Іспанія, Фінляндія та Швейцарія. Польща, Чеська Республіка та Словаччина незабаром після початку трансформаційного процесу 90-х років взяли за врегулювання ринку так званих «вільних» професій, у тому числі податкового консультування, і при цьому скористалися досвідом сусідніх Австрії та Німеччини [38].

Сьогодні у цих країнах вже існує 20-річний досвід застосування законів, що регулюють податкове консультування, і такий же досвід роботи професійних об'єднань. Правове регулювання та організація податкового консультування, а також робота професійних об'єднань у розглянутих країнах загалом однакові, проте є нюанси.

Основним нормативним положенням для діяльності податкових консультантів у кожній із цих країн є спеціальний закон про податкове консультування, які регламентують умови і порядок допуску до професії податкового консультанта, його права та обов'язки щодо клієнта і держави, а також визначають умови створення, завдання та принципи дії професійних об'єднань податкових консультантів.

До прикладу у Чехії та Словаччині відповідний закон діє з 1992 р., а в Польщі – з 1997 р., де суб'єктами податкового консультування фізичних осіб виступають виключно податкові консультанти.

У Польщі додатково керуються законом, коли адвокати та аудитори займаються консультуванням у податкових справах своїх клієнтів, а також податкове консультування дозволяється товариствам податкових консультантів, до складу яких у Польщі повинні входити тільки представники відповідної професії, а в Словаччині – більше 3/4. [39]

Сутність податкового консультування в усіх трьох країнах (Польщі, Словаччині, Чехії) є однаковою. Вона полягає в наданні клієнтам послуг з їх податкових справ у вигляді відповідних консультацій, куди за бажання включено виконання всіх супровідних робіт. Практикується також надання консалтингових послуг із різних питань підприємницької діяльності, прямо не пов'язаних з оподаткуванням клієнта.

Існують також вимоги до рівня кваліфікації кандидата в податкові консультанти в країнах Європи.

У Польщі потрібна вища освіта будь-якого фаху і дворічний стаж роботи в податкового консультанта або в податковій службі. У Чеській Республіці претендент повинен мати вищу освіту за будь-якої спеціальності, хоча б на рівень бакалавра. Стаж роботи не треба мати, але на практиці для успішного проходження випробування, рекомендується. За словацьким законом вимагається вища освіта за будь-якого фаху і п'ятирічний стаж роботи в галузі економіки.

Варто зазначити, що в Німеччині та Австрії існують більш жорсткі вимоги. Аби стати податковими консультантами в Німеччині, кандидати повинні мати вищу освіту в галузі економіки або права і пройти дворічний чи трирічний стаж роботи у податкового консультанта або в податковій службі. Бажаючи стати податковими консультантами в Польщі, Чеській Республіці та Словаччині повинні передусім мати такі якості, як повна дієздатність і повна правоздатність. Якщо в будь-який із цих країн претендент за рівнем кваліфікації й особистим якостям відповідає названим вимогам, то він, щоб набути статусу податкового консультанта, зобов'язаний пройти випробувальний іспит [40]. До складу екзаменаційної комісії всюди входять представники фінансово-податкових органів та професійного об'єднання. У Польщі, де склад комісії чітко визначений законом, включаються ще представники Верховного адміністративного суду і науки. Вирішальним голосом у комісії завжди володіє сторона виконавчої влади. Зміст і порядок проведення іспиту в Польщі і Чеській Республіці встановлюються самою

комісією, а в Словаччині – професійним об'єднанням за погодженням із Мінфіном. У Польщі та Чеській Республіці законом передбачені винятки у разі складання іспиту. Передусім це стосується осіб, що отримали статус податкового консультанта в іншій країні – члені Євросоюзу. У Словаччині, де законом не передбачено будь-яких винятків, таке право впливає з відповідних директив Європейського Союзу. [39]

В Нідерландах законодавство щодо податкових консультантів відсутнє, проте це не означає, що консультації щодо оподаткування не даються. Потреба в них є, отже, є і податкові консультанти, проте діяльність не регулюється законом.

Голландські податкові консультанти об'єднані в саморегульовані організації, які встановлюють вимоги до консультантів, умови і стандарти консультування і стежать за їх дотриманням.

Функціонують чотири великі організації, що 48 об'єднують податкових консультантів: Голландська асоціація податкових радників, Голландська федерація податкових радників, Голландська колегія податкових радників, Голландське суспільство податкових радників. Кожна з цих організацій має свої внутрішні кодекси або статuti поведінки, працюють дисциплінарні та апеляційні колегії. Для вступу в ці організації потрібно, як правило, університетська ступінь, членство в організаціях є персональним, член однієї з організацій не може вступити в іншу.

Особливість голландських організацій, що об'єднують податкових консультантів, полягає в їх спільному з державними органами участі в обговоренні актуальних питань оподаткування - від нового законодавства до питань взаємовідносин з платниками податків. [41]

В багатьох країнах законодавчо встановлено загальні обов'язки податкового консультанта. Перш за все це дотримання інтересів клієнта на основі закону і взаємною домовленістю, конфіденційність діяльності, відповідальність за завдану шкоду при обов'язковому страхуванні від такого

збитку. Разом з тим обов'язки податкового консультанта можуть впливати з інших правових норм і актів.

На основі законів про податкове консультування в розглянутих країнах створені професійні об'єднання, які об'єднують усіх податкових консультантів в обов'язковому порядку. У цих країнах керівну роль відіграють профільні організації податкових консультантів, які й регулюють діяльність ринкових гравців.

Якщо ж ми розглядаємо ринок податкового консультування в Україні, то він перебуває на початковій стадії формування. І саме тому перебуваючи на шляху євроінтеграції, Україна повинна запозичити досвід зарубіжних країн та пристосувати його до власних, враховуючи перспективи зростання попиту на такий вид послуг як податкове консультування в умовах ринкової економіки.

Вивчення та застосування зарубіжного досвіду регулювання податкового консультування набуває все більше актуальності в створенні стабільного і професійного ринку податкового консультування в Україні. Формування консалтингу в Україні можна назвати епохою навчання, адже важливо вивчити та застосувати в Україні позитивний досвід розвитку податкового консультування зарубіжних країн.

Інтеграція України у світову економіку передбачає вирішення питання щодо якісного обслуговування бізнесу. У підприємств виникають проблеми із пристосуванням до економічної системи європейського типу, тому виникає потреба в підвищенні конкурентоспроможності підприємств за допомогою передових технологій. Враховуючи швидкість пристосованості вітчизняних підприємств до змін, Україна потребує надання професійної підтримки в процесі управління діяльністю підприємства.

Розглянувши зарубіжний досвід, можемо стверджувати, що розвиток податкового консультування в Україні залежить від певних факторів, які гальмують його стрімкий розвиток, це:

— низький рівень податкової культури вітчизняних платників податків, суб'єктів господарювання та громадян;

— відсутня культура консультування, так як консалтинг будь-якого напрямку абсолютно не регламентований;

— низький рівень управлінської культури вітчизняних суб'єктів господарювання, які не хочуть усвідомлювати, що успішні організаційні рішення вимагають високої компетенції та глибоких спеціалізованих знань, за якими потрібно звернутись до незалежного консультанта.

Опираючись, знову ж таки, на досвід зарубіжних країн України необхідно якомога швидше прийняти закон, який би регламентував діяльність вітчизняних податкових консультантів. Проект такого закону був поданий до Верховної Ради України ще у 2008 році [42], проте він містить ряд недоліків і потребує вдосконалення спираючись на сучасні вимоги ринку.

Саме тому, першим завданням на сьогодні це є подолання перешкод розвитку ринку податкових консалтингових послуг за допомогою його державного регулювання і чіткого визначення місця та ролі податкових консультантів у їх відносинах з платниками податків і органами контролю.

Враховуючи усе вище викладене, ми повинні звернути увагу на таке питання, як фінансова грамотність, оскільки вміння управляти своїми фінансами, розуміти що таке гроші, як правильно ними користуватись і розподіляти, як уникнути кризових ситуацій і є фінансовою грамотністю.

Фінансово грамотна особа може зорієнтуватись в будь якій фінансовій ситуації, правильно вибере банківський продукт, проаналізує умови отримання позики та її фінансову ефективність, розумно зможе використати та розпорядитися грошима.

Деякі країни, такі як США, Великобританія, Канада, Нідерланди, Австралія, Нова Зеландія, спрямовують багато зусиль на підвищення фінансової грамотності населення. Найкращі практики об'єднуються під керівництвом міжнародних організацій: Світового Банку, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), тощо.

З метою загального підвищення рівня фінансової грамотності організацією ОЕСР створила спеціальну онлайн-платформу «Міжнародна мережа з фінансової освіти» для спілкування представників різних країн з питань розробки стратегій фінансової грамотності, та визначає фінансову грамотність як "комплекс знань, вмінь, навичок, ставлення та поведінки людини, необхідних для ухвалення важливих фінансових рішень та для досягнення особистого фінансового добробуту".[43]

Отже, можна зробити висновок, що фінансова грамотність – це те, як ми ставимося до грошей та управляємо фінансами.

За даними Світового банку, 44 країни світу схвалили стратегію фінансової грамотності, а у 27 країнах такий документ знаходиться на етапі розробки.[44]

Агентством США з міжнародного розвитку спільно з Організацією економічного співробітництва та розвитку проводить дослідження рівня фінансової грамотності населення у різних країнах світу.

У 2018 році було проведене дослідження «Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні», який вказує, що індекс фінансової грамотності населення України становить 11,6 з можливих 21, який знаходиться приблизно на одному рівні з показником Польщі – найнижчим значенням індексу фінансової грамотності серед 30 країн, які брали участь в опитуванні. [45]

Найвищий рівень фінансової грамотності, а саме показник 14,9, виявився у громадян Франції, Фінляндії та Норвегії і є вищим ніж середній бал опитування ОЕСР. Проте, не досяг найвищого рівня, що вказує на проблему отримання якісних фінансових знань та навиків в усьому світі та підтверджує необхідність активізації роботи у сфері фінансової грамотності на національному рівні.

Фінансово грамотна особа повинна володіти умінням знайти оптимальне вирішення фінансової задачі, вчасно знайти потрібну інформацію на фінансовому ринку та ефективно скористатись кредитними можливостями.

Тому це повинно закарбовуватись ще з дитинства, адже налагоджена система освітніх програм дасть можливість сформувати фінансову грамотність ще у дітей, тим самим забезпечивши майбутній розвиток економіки. Процес формування фінансово грамотного населення сприятиме зростанню добробуту кожного громадянина зокрема і держави в цілому, дозволить розширити можливості громадян більш ефективно використовувати власні кошти, зберегти власні накопичення, підвисити податкову культуру.

Отже, досліджуючи зарубіжний досвід можемо дійти до логічного висновку, а саме:

1. В Україні формується ринок податкового консультування з вираженим напрямком регулювання цього ринку відповідним законом;
2. В Україні податкове консультування може здійснюватися тільки спеціально уповноваженими законодавством особами, адже держава повинна взяти під контроль податкове консультування під створення умов для зростання особистого добробуту українців і як наслідок економічного розвитку всієї країни.
3. З вище зазначеного досвіду зарубіжних країн, стає зрозумілим, що вдосконалення та розвиток податкового консультування в Україні повинно здійснюватись шляхом законодавчого визначення інституту податкового консультування та налагоджена тісна взаємодія суб'єктів податкових консультантів з державними органами.
4. Особливу увагу слід приділити особам – професіоналам, які отримали спеціальну освіту у вищому учбовому закладі та в рамках додаткової професійної освіти, задля законності в наданні податкового консультування.
5. Саме молодь віком від 8 до 24 років є цільовою аудиторією яка повинна виступити агентом змін на краще у фінансовій грамотності. Фокусуючись на молоді, ми повинні створювати нові підходи до навчання за для отримання знань та навичок фінансової грамотності.

3.2. Векторний розвиток податкового консультування в Україні в сучасних умовах гармонізації фіскальної політики

Сьогодні в Україні податкові консультації здійснюються Державною податковою службою України (далі - ДПС України) а також громадськими і професійними організаціями. Податкова консультація, яка надається ДПС України, - це допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретної норми закону або нормативно правового акту з питань адміністрування податків чи зборів, контроль за справлянням яких покладено на такий контролюючий орган [46, С. 35].

Згідно вищевикладеного, велика кількість українських компаній потребують консультаційних послуг, проте, попит на них все ще низький. Загальними причинами низького попиту на консалтингові послуги в Україні є такі:

- не точне розуміння важливості консалтингу за для досягнення успіху у бізнесі;
- не повна про інформованість вітчизняних підприємств про сутність консалтингу та консалтингових послуг;
- кризова та складна макроекономічна ситуація у світі в цілому;
- відсутність гарантій щодо ефективних результатів після консультування;
- відсутність достатньої кількості правдивої інформації щодо консультаційних фірм;
- скептичне ставлення керівництва до виконання вимог щодо конфіденційності інформації, яка надається для консалтингу. [47]

Інтеграція України у світову економіку повинна передбачати вирішення питань, вкрай необхідних для життєдіяльності підприємств.

Проте ми можемо зіштовхуватись з такою проблемою, як адаптація підприємств до нової економічної системи та необхідністю використання передових технологій для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Сьогодні, в такі не легкі часи для України, економіка перебуває на стадії залучення консалтингових компаній як бізнес-партнерів, адже потрібно усвідомлювати їх важливість для підвищення конкурентоспроможності на ринку та розвитку бізнесу. Ми повинні розглядати консультантів як промоутерів інноваційного процесу та як джерело інновацій для забезпечення фінансового зростання компанії. Сучасний ринок консалтингових послуг пройшовши кризовий період знаходиться на стадії становлення системи. В багатьох випадках більшість українських компаній, котрі досягли успіху у своїх сферах діяльності, користуються консалтинговими послугами лише для поліпшення своїх конкурентних позицій. [48]

Сьогодні податкове консультування в Україні, ми можемо назвати історичним началом в становленні «нової» економіки. Тому для сучасних консалтингових компаній варто визначити такі складові успішної діяльності:

- навчання консультантів по роботі з клієнтами;
- створення власних методів надання персоналізованих продуктів;
- формування репутації компанії.

Ці компоненти повинні відігравати важливу роль у виборі клієнтів консалтингової компанії, а консалтингові компанії, в свою чергу, повинні володіти навичками спілкування та переконування їх у тому, що значна частина їхнього бізнесу є продуктом інтелектуальної праці, і вони повинні постійно оновлюватися, розвиватися та шукати нові конкурентні переваги.

Завдання консультанта – не допустити процесу зниження працездатності співробітників компанії у разі використання застарілих знань [49, с. 118].

Проаналізувавши вже існуючі методи податкового консультування, маємо за необхідність, продемонструвати та оцінити моделі податкового консультування, які широко використовуються на практиці. Нині найбільш поширеними є такі типи моделей податкових консультацій, як:

1. Експертна модель консультування. У цій моделі завдання клієнта — надати консультанту всю необхідну інформацію, а роль консультанта — повідомити та пояснити природу положень, правил і процедур, що стосуються податкового законодавства. Таку модель називають експертною, оскільки вона використовується в ситуаціях, коли консультант виступає як експерт з проблеми клієнта.

Перевага експертної моделі в тому, що вона економічно вигідна з точки зору витрат часу для клієнтів і консультантів.

Недолік — консультант обмежений вибілковими фактами, наданими клієнтом, і не може гарантувати, що клієнт правильно розуміє та правильно реалізує всі пропозиції консультанта.

2. Проектна модель консультування. У цій моделі податкові консультанти лише надають і розробляють рішення, допомога клієнту полягає в тому, щоб проаналізувати і визначити його проблеми, передати свої теоретичні та практичні знання. Завдання клієнта — надати консультанту необхідну інформацію для виявлення проблеми та впровадження рішень, розроблених і прийнятих консультантом.

Перевага цієї моделі в тому, що консультант має можливість детально діагностувати проблему.

Недолік — ймовірність того, що клієнт не досить добре зрозуміє запропонований консультантом варіант і йому може не вистачити певних ресурсів, у тому числі і компетенції, щоб правильно реалізувати рішення.

3. Процесна модель податкового консультування. У цьому процесі надання консультаційних послуг клієнт активно взаємодіє з консультантом, висловлює свої думки та пропозиції, аналізує проблеми з консультантом, приймає рішення на всіх етапах проекту.

Рекомендується використовувати таку модель у великих податкових консультаційних проектах, особливо якщо прийняті рішення призводять до серйозних змін в організації.

Перевага полягає в тому, що консультант і клієнт використовують ресурси один одного на всіх етапах.

Недолік – великі часові, фізичні та фінансові витрати клієнта.

4. Навчальна модель консультування. Роль клієнта – сформулювати вимоги до навчання, зрозуміти вибір цілей, планів і методів навчання, сформулювати навчальну групу. Роль консультантів полягає в наданні теоретичної та практичної інформації. [50]

Перевагою даної моделі може слугувати точний підхід до виявлення окресленої проблематики.

Недолік – домінування не завжди апробованих теоретичних домінант.

В Україні ринок податкового консультування лише починає розвиватись. Певні тенденції його розвитку пов'язані із створенням у 2001 році Спілки податкових консультантів України та у 2013 році Палати податкових консультантів України.

Фахівці даних організацій залучаються до роботи в робочих комісіях Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України. Представники спілки входять до Громадських колегій при Державній податковій службі, Міністерстві фінансів та Міністерстві юстиції України. За поданням спілки Міністерством праці України в 2004 р. введена професія «Консультанта з податків і зборів» та затверджені кваліфікаційні вимоги до неї. Підготовка податкових консультантів у вищих навчальних закладах для формування теоретичних знань залишається актуальною, в основному, через вимоги бізнесу до кваліфікованих податкових консультантів. Також, професійний податковий консалтинг включає не лише надання податкових послуг, а й надання допомоги у вигляді найкращої бізнес-моделі згідно чинного законодавства. Варто зазначити, що в Україні щорічно збільшується кількість вищих навчальних закладів, які готують податкових експертів. Це є позитивною стороною в розвитку ринку податкового консультування.

Спілкою податкових консультантів України була розроблена програма сертифікації податкових консультантів, яка також включає підготовку до

складання сертифікаційних іспитів, а також подано на розгляд до Верховної Ради України проект Закону «Про податкове консультування». Спірним моментом є те, що даний проект Закону поданий ще у 2008 році, проте досі не прийнято жодного законодавчого акту, що регулює сферу податкового консультування. Проте, існує ряд невирішених проблем щодо подальшої розбудови інституту податкового консультування в Україні, що зумовлено рядом причин, таких як:

- Обмеження фінансових ресурсів, тому послугами податкових консультантів користуються переважно великі компанії;
- Відсутність єдиної узагальнюючої нормативно-правової бази для податкового консультування;
- Відсутність чітко окреслених вимог до професійної освіти;
- Відсутність чітких принципів та етики податкового консультування, що вкрай негативно впливає якість консультаційних послуг та імідж консультантів;
- Недостатня довіра до податкових консультантів та щодо їх захисту комерційної. [51, с. 160].

На сьогодні передовими компаніями в Україні з надання консультаційних послуг є найбільші у світі компанії:

- Ernst & Young;
- KPMG;
- PricewaterhouseCoopers;
- Deloitte & Touche («Велика четвірка»).

«Велика четвірка» стала справжнім монополістом послуг для бізнесу. Крім того, сьогодні також має попит міжнародне податкове планування та трансфертне ціноутворення. Оскільки ці компанії знаходяться на ринку не один рік, то великі корпорації звертаються для отримання таких послуг переважно до компаній саме «великої четвірки».

Слід зазначити, що у 2018 р. компанію «PwC Україна» визнано провідною у сфері надання послуг з оподаткування за оцінкою International Tax Review [52].

Отже, для вдосконалення податкового консультування в Україні рекомендується:

1. Налагодити розвиток партнерських відносин з платниками податків
2. Впровадити ефективні методи протидії корупції через активну взаємодію з міжнародними організаціями, які займаються питаннями протидії корупції, що, своєю чергою, підвищить довіру до фіскальних органів.
3. Впровадити стратегічне управління організацією, постійний і безперервний процес удосконалення її операційної діяльності.
4. Зробити надання консультацій більш доступним і розвиненим.
5. Закріпити адміністративно-правовий статус податкового консультанта як учасника податкових відносин.
6. Встановити чіткі межі відповідальності для контролюючих органів за ненадання податкової консультації протягом певної кількості днів з дня отримання запиту від платника податків. [53]

Тому вітчизняний ринок податкових консультацій має світле майбутнє. На етапі розвитку Українського інституту податкових консультацій важливо визначити правові основи його функціонування, а також чітко визначити його статус і роль радників, платників податків і контролюючих органів.

Отже, тепер ми можемо зробити висновки, що кожна країна робить свої кроки до оновлення та впровадження нових елементів, виходячи з стану та перспектив в економічній сфері країни.

Європейська асоціація міжнародних податкових консультантів представлена двома професійними організаціями: Європейською федерацією податкових консультантів і Європейською федерацією податкових консультантів. Їх роль і місія це захист професійних інтересів податкових консультантів та забезпечення якості надання податкових послуг податковими консультантами, просування громадських послуг, що надаються податковими

консультантами, створення надійних умов для виконання податковими консультантами своїх обов'язків, забезпечення захисту посад податкових консультантів.

Ринок податкового консалтингу нашої країни сповнений перспективами. Тому одним із напрямів вирішення тут може бути вдосконалення та розвиток податкового консультування шляхом законодавчого визначення інституту податкового консультування.

Реалізація запропонованих заходів дозволить за допомогою введення закону на державний рівень закріпити статус податкового консультанта, підвищити престиж професії, а завдяки запровадженню договору обов'язкового страхування відповідальності податкового консультанта буде реалізовано захист інтересів клієнтів. У разі неякісного надання послуги клієнту та внаслідок цього заподіяння йому збитків, податковий консультант зобов'язаний буде понести матеріальну відповідальність – штрафні санкції у вигляді грошової компенсації, у вигляді понесених з його вини збитків.

Між клієнтом та податковим консультантом перед наданням послуги укладається договір.

Договір надання послуг податковим консультантом – це письмова угода між клієнтом та податковим консультантом, якому позначається предмет, сутність, терміни, вартість, взаємні права та обов'язки, відповідальність та інші умови між сторонами.

ВИСНОВКИ

Розвиток української економіки та вдосконалення податкового законодавства, набувають величезного значення як для платників податків, так і для держави. Постійні зміни і трансформація системи державного управління та податкового менеджменту змушують людину, як суб'єкта управління, шукати необхідну інформацію, знання, способи оволодіння необхідними навичками й уміннями, новими формами поведінки і продуктивними методами мислення. Зазначені умови та необхідність їх продуктивного розв'язання і спонукає суб'єктів управління звертатися за допомогою та робить їх потенційними клієнтами консультативного співтовариства.

Податкове консультування, недостатньо вивчений вид діяльності потребує пояснення й обґрунтування. Це досить складне суспільне явище, яке нині не має ретельно вивіреного, точного визначення.

Податки – це одне з основних джерел поповнення будь-якого бюджету держави. Високий рівень економічного розвитку держави як правило характеризується багатогранністю податкового законодавства.

Бажання та спроба пристосувати податкові механізми під безліч самих різноманітних цілей та завдань призводить до низки проблем. Так платники податків, через недостатній рівень податкової грамотності, припускаються помилок при заповненні податкових декларацій, виробляють несвоєчасну чи неповну сплату податків, що не розуміють порядок отримання та використання податкових пільг. І якщо відмова від пільг щодо різних причин є правом і обертається лише втратами для самого платника податків, то сплата - податку - це обов'язок і порушення цього порядку супроводжується вжиттям до платника податків заходів податкової відповідальності.

У цьому податкове консультування має стати своєрідним посередником між платниками податків та податковими органами, щоб сприяти тим і іншим у правильності застосування та тлумачення норм податкового законодавства.

Кожен із авторів роз'яснює поняття «податкове консультування» по своєму. Безумовно можна погодитись з думкою багатьох. Основна думка їх полягає в тому, що податкове консультування розглядається як варіація послуги, що надається незалежними професіоналами, які мають знання в галузі оподаткування.

На наш погляд всебічне вивчення різних підходів до визначення терміну «податкове консультування» дозволило сформулювати авторський підхід до тлумачення цього поняття.

Отже, податкове консультування-це діяльність, що здійснюється спеціалістами, які мають статус податкових консультантів, щодо надання консультаційних послуг у сфері відносин по податках та зборах, а також іншого законодавства, яке регулює правовідносини між податковими органами України та іншими особами.

Податкове консультування є одним із основних методів управління податковими ризиками, оскільки головне завдання податкового консультування- це сприяння платнику податків у виконанні його обов'язків перед бюджетом та виключення помилок при цьому. Організація податкового консультування неможлива без подання теоретичних методичних основ цього виду діяльності.

Мета податкового консультування – це сприяння своєчасній сплати законно встановлених податків та забезпечення захисту прав та законних інтересів учасників відносин, що регулюються законодавством про податки та зборах.

Суб'єктами податкового консультування є податкові консультанти та податкові консультації. Представимо авторське визначення поняття "Податковий консультант".

Податковий консультант – висококваліфікований спеціаліст, який має атестат податкового консультанта та має право консультувати фізичних та юридичних осіб з усіх питань оподаткування та оптимізації податкового обліку у межах законодавства певної країни.

Податкова консультація – юридична особа, створена у формі комерційної організації для здійснення підприємницької діяльності з податкового консультування.

Для досягнення цілей податкового консультування консультант має дотримуватися певних принципів. Один із найважливіших принципів – принцип конфіденційності. Він полягає у збереженні комерційної таємниці та іншої приватної інформації, отриманої від клієнтів. Він повинен дотримуватися неухильно, не дивлячись на те, що розголошення даної інформації або її розповсюдження не завдає йому ніякої матеріальної чи іншої шкоди. Можна назвати це якимось "принципом моралі". Не згадувати назв, імен та прямих порівнянь при вирішенні подібних завдань.

Процес податкового консультування – це певна послідовність дій, яка дозволяє вирішити проблему клієнта або виробити альтернативні варіанти рішення, кожен з яких має свої наслідки, але вибір остаточного рішення залишається за клієнтом.

Процес реалізації етапів податкового консультування залежить від виду податкове консультування. Податкове консультування є багатогранним процесом, так само, як і проблеми, з якими стикаються платники податків.

Для подальшого розвитку податкового консультування, Україні необхідно спиратися на досвід розвинених країн. Використання досвіду Німеччини передбачає впровадження на законодавчому рівні системи відповідальності податкових консультантів, також у цій країні поширений досвід спільної роботи податкових органів та податкових консультантів у цілях удосконалення податкового законодавства.

У зв'язку з вищевикладеним можна сформулювати такі варіанти використання міжнародного досвіду для України у сфері податкового консультування:

- розробка та прийняття закону про податкове консультування, як це реалізовано у Чехії та Німеччині;
- формування процедури обов'язкового укладання договору страхування відповідальності податкового консультанта перед наданням послуг клієнту як у Німеччині;
- вибудовування відносин між податковими органами та податковими консультантами на основі взаємної поваги та єдиної мети – формування податкової культури суспільства, як це реалізовано у Німеччині та Чехії.

Реалізація запропонованих заходів дозволить за допомогою введення закону на державний рівень закріпити статус податкового консультанта, підвищити престиж професії, а завдяки запровадженню договору обов'язкового страхування відповідальності податкового консультанта буде реалізовано захист інтересів клієнтів. У разі неякісного надання послуги клієнту та внаслідок цього заподіяння йому збитків, податковий консультант зобов'язаний буде понести матеріальну відповідальність – штрафні санкції у вигляді грошової компенсації, у вигляді понесених з його вини збитків.

Між клієнтом та податковим консультантом перед наданням послуги укладається договір.

Договір надання послуг податковим консультантом – це письмова угода між клієнтом та податковим консультантом, якому позначається предмет, сутність, терміни, вартість, взаємні права та обов'язки, відповідальність та інші умови між сторонами.

Аналіз нормативно-правового регулювання податкового консультування в Україні дозволяє зробити такі висновки:

- на даний момент в Україні відсутній закон, що регулює діяльність податкових консультантів;

- надаючи послуги, податкові консультанти мають спиратися на норми податкового кодексу, трудового кодексу, цивільного кодексу;
- захистити та застрахувати себе від різних обставин, складаються в процесі виникнення відносин, консультанти та їх замовники можуть лише за допомогою юридично грамотних складених договорів;
- постійні зміни та доповнення податкового законодавства викликає необхідність нормативно-правової регламентації податкового консультування.

Враховуючи високу суспільну значущість даного фаху, необхідно створити чіткі умови функціонування інституту податкового консультування як з погляду інтересів держави, так і з позиції потреб платників податків. При цьому, забезпечити баланс даних інтересів та розумно підійти до питання підзвітності податкових консультантів та контролю їх діяльності.

Аналіз зарубіжного досвіду та нормативно-правового регулювання ринку податкового консультування в Україні дозволяє знайти вирішення основних проблем та виділити напрямки подальшого вдосконалення механізму державного регулювання, становлення та розвитку податкового консультування в Україні.

На сьогодні в Україні не існує єдиного узагальнюючого закону, що регламентує діяльність податкового консультанта.

Податковий консультант, виступаючи посередником між державою, особою контролюючих органів та платниками податків, а саме підприємствами та комерційними організаціями, виконує ряд значних функцій у розвиток економічного стану як бізнесу, і держави, загалом.

Як згадувалося в тексті, ми живемо в епоху цифрової інформації. Тому після проходження певних процесів бізнесом: проблема оперативного аналізу ризиків під час діяльності як консультанта, так клієнта буде вирішено.

Розробляються програмні забезпечення, що дозволяють проводити аналіз автоматизовано.

Однак слід враховувати, що трансформація стосується не лише суб'єктів бізнесу, а й державних органів. З кожним роком податкове адміністрування

податкових органів покращується. Податкові консультанти повинні мінімізувати ризик виникнення конфліктів із податковими органами. На наш погляд, управління податковими ризиками, а саме зниження її негативних наслідків, є одним із основних напрямків надання послуг із податкового консультування.

Таким чином, податкове консультування є інструментом для управління податковими ризиками. З урахуванням основних причин виникнення податкових спорів, можемо сформулювати методику комплексного аналізу платника податків.

Проведення податкового аналізу має охоплювати всю діяльність організації, адекватно та незалежно оцінювати існуючу документацію.

Наявність постійної податкової практики гарантує знання нових її трендів та вміння їх трансформації на користь клієнта, забезпечуючи прозорість функціонування бізнесу.

Тобто податкове консультування в сучасних умовах - це постійно реалізована послуга для бізнесу, яка здатна реалізувати податкову прозорість бізнесу, незалежність, об'єктивність, захист активів власника. Податкове консультування служить основним інструментом забезпечення економічної безпеки бізнесу та нівелювання зовнішніх та внутрішніх загроз, а також згладжування негативних проявів трансформації податкового законодавства та правозастосовної практики у діяльності суб'єкта бізнесу. При цьому, слід зазначити необхідність розробки та затвердження відповідного кодексу етики податкового консультанта, а також передбачити комплекс заходів щодо відповідальності відповідно до законодавства.

Податкове консультування сьогодні – це область знань яка динамічно розвивається, вид діяльності, яке є одним з найбільш перспективних напрямів у структурі консалтингу, адже, правильне застосування податкового законодавства, знання своїх законних прав, уміння використовувати надані законодавством гарантії та можливості дозволяють платникам податків убезпечити себе від необґрунтованих дій та рішень податкових органів. В

даному випадку допомога та консультація спеціаліста в галузі оподаткування, законодавства про податки та збори, тобто податкового консультанта неможливо переоцінити.

Поведено аналіз зарубіжного досвіду податкового консультування та зроблено висновок про те, що для подальшого розвитку податкового консультування, Україні необхідно спиратися на досвід зарубіжних країн. Використання досвіду Німеччини передбачає використання на законодавчому рівні системи відповідальності податкових консультантів, також у цій країні поширений досвід спільної роботи податкових органів та податкових консультантів з метою вдосконалення податкового законодавства.

У дипломній роботі зроблено висновок про те, що відсутність інституту публічного консультування гальмує досягнення рівноваги інтересів учасників податкових відносин, тому що в сучасній українській практиці подання консультацій на запит платника податків офіційна позиція податкових та фінансових органів найчастіше представляється як приватна думка, що не перешкоджає використовувати для цілей податкового контролю інше тлумачення відповідних положень закону. В той же час клієнт орієнтована взаємодія та співпраця з корпоративними платниками податків розвивається в сучасній українській практиці за декількома базовими напрямками, у тому числі – в рамках сприяння виконання податкового обов'язку, укладення угод про трансфертне ціноутворення, використання режиму консолідації при обчисленні податку на прибуток організацій (консолідовані групи платників податків),

запровадження угод про горизонтальний моніторинг. Переваги публічного консультування платника податків уповноваженими органами можна оцінити на основі потенційної економії на податкових санкціях, донарахування сум податку, пені, судових витратах.

Пропоновані заходи щодо розширення та інституціоналізації сфери податкового консультування сприятимуть зростанню збирання податків, а

також покращення економічної ситуації за рахунок згладжування основного протиріччя між державою та платником податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буссе Р. Опыт Германии по информационному взаимодействию финансово-налоговых органов и налоговых консультантов. URL: <http://www.nalogforum.ru/php/content.php?id=767>
2. Скотт А. Как управлять переменами: Change Management глазами специалиста. URL: <http://www.hrc.com.ua/content/articles/index.php?article=5571>
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Про податкове консультування в Україні: проект Закону України від 10 липня 2008р. №2745. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF24900A.html
5. Башкирова Н.Н., Сугрובה Е.Б. Основы налогового консультирования [Текст]: учеб.пособие/под.ред. Л.И.Гончаренко.-М.:Магістр, 2010. – 178 с.
6. Податкове консультування. Навчальний посібник. Ф.П. Ткачик. Тернопіль.2015. 252 с.
7. Безпалько І. Р. Теоретико-методичні засади податкового консультування в Україні [Електронний ресурс] І. Р. Безпалько. Ефективна економіка. 2015. № 11.
8. Смірнова О. М. Організаційно-правове регулювання податкового консультування: зарубіжний досвід .Формування ринкових відносин в Україні. 2010. № 8 (111). С. 47–52.
9. Ткачик Ф. Організаційно-правове забезпечення податкового консультування в Україні, Польщі та Чехії . Світ фінансів. 2014. № 3. С. 155–162.
10. Ясько І. В. Принципи оподаткування. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2015. № 824. С. 135–139.
11. Грінько А. П. Дослідження організації податкового планування як однієї з умов ефективного розвитку вітчизняних підприємств 2016. № 6 (4).

С. 15–20

12. . Основи управлінського консультування : навч. посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. Е. Воронкової. Х. : ИНЖЕК, 2010. 484 с.

13. Демишева Т. А. Организация и методика налогового консультирования . 2004. 426 с.

14. Хендриксен Ван Бреда. Теория бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 1997–576 с.

15. Полищук Л.И. Нецелевое использование институтов: причины и следствия. 2008 № 8. стр.28-44.

16. Полищук Л.И. Посредники между частным сектором и государством: содействие бизнесу или соучастие в коррупции. 2008р. №3. стр.106-123.

17. Эффективное управление налогообложением: будущее корпоративной налоговой службы Тони Элгуд, Тони Фултон, Марк Шуцман; пер. с англ. М: Альпина Паблишер, 2012. 334с.

18. Бабурян Л.М. Налоговое консультирование как инструмент поддержки деловой активности организаций 2018. № 3. с. 146-152

19. Бабурян Л.М. Трансформации налогового законодательства как элемент развития налогового консультирования в условиях цифровой экономики. 2018. № 3 (109). С. 17.

20. Малис Н. И. Налоговое консультирование: теория и практика: учебник под ред. Н.И. Малис. – М.: Магистр: ИНФРА-М, 2018. 416с.

21. Натхов Т.В. Политэкономия институтов и развития: как важно быть инклюзивным. Размышления над книгой D. Acemoglu, J. Robinson “Why nations fail”. Часть I. Институты и экономическое развитие. Институциональный выбор. 2017. № 2(34). стр.12-38

22. Основы налогового консультирования. Под ред. проф. Л.И. Гончаренко. – М.: Магистр, 2010–стр. 76-110

23. Полищук Л.И. Нецелевое использование институтов: причины и следствия. 2008. № 8. стр.28-44

24. Казаков В.В., Поролло Е.В. Налоговая политика и ее влияние на общественное развитие Вестник Томского государственного университета. 2009. № 319.
25. Черник Д.Г., Кирина Л.С., Балакин В.В. Налоговое консультирование. – М.: Экономика, 2009.
26. Демишева Т.А. Организация и методика налогового консультирования. – М.: МЦФЭР, 2004.
27. Башкирова Н.Н., Сугрובה Е. Б. Основы налогового консультирования. - М.: Магистр, 2010г.
28. Гущина Т.Н. Теоретические основы налогового консультирования // Экономические и гуманитарные науки. – 2009. - № 5.
29. Артеменко Д.А. Механизм налогового администрирования: теория, методология, направления трансформации. - Ростов н/Д: Содействие-21 век, 2010.
30. Лебедева Е.И. Налоговый консультант призван обеспечить баланс частных и публичных интересов . Налоги и налогообложение. 2008. № 7.
31. Профессиональная квалификация и этические принципы налоговых консультантов Европы. Утверждены 13-го сентября 1991-го г. Генеральной ассамблеей Европейской Конфедерации налоговых консультантов (CFE) в Цюрихе, пересмотрено в соответствии с решением Совета 29 апреля 2005 г. в Брюсселе. Режим доступа: URL: <http://www.european-tax-adviser.com>.
32. Артеменко Д.А. Механизм налогового администрирования: теория, методология, направления трансформации. - Ростов н/Д: Содействие-21 век, 2010.
33. Истратова М.В. Налоговые консультанты: зарубежный опыт взаимодействия с налоговыми органами и правовое регулирование деятельности Аудит и финансовый анализ. № 8. 2008.
34. Измайлов Я., Єгорова І. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. БізнесІнформ. 2020. С.262-269.

35. Пуцентейло П. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємства. Інноваційна економіка. 2015. С. 228–233.
36. Режим доступу: <https://pk-ukraine.gov.ua/pro-kompaniyu>
37. Інформація із сайту Спілки податкових консультантів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.taxadvisers.org.ua/index.html>
38. Кортъ М. Рынок налогового консультирования в Германии. Доповідь на Міжнародному податковому конгресі TaxExpo-2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.taxexpo.ru/1/showing-room/#>.
39. Zákon o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky ze dne 20. října 1992 № 523. URL: <http://www.kdpcr.cz/article.asp?nArticleID=1&nLanguageID=1>
40. Смирнова О.М. Організаційно-правове регулювання податкового консультування: зарубіжний досвід. Науковий вісник Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України. Вип. 7–8: Формування ринкових відносин в Україні. К., 2010. С. 47–52
41. Ustawa o doradztwie podatkowym z dnia 5 lipca 1996 r Nr 41, poz. 213 / URL: <http://aktyprawne.poznajpodatki.pl/inne-ustawy/ustawa-o-doradztwiepodatkowym-2013-dzu-2011-nr-41-poz-213/>
42. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2017 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>
43. OECD (2018). OECD/INFE Toolkit for measuring financial literacy and financial inclusion. P.4.URL: <http://www.oecd.org/financial/education/2018-INFEFinLit-Measurement-Toolkit.pdf>
44. World Bank (2017). Global Financial Inclusion and Consumer Protection
45. Буссе Р. Опыт Германии по информационному взаимодействию финансово-налоговых органов и налоговых консультантов. URL: <http://www.nalogforum.ru/php/content.php?id=767>

46. Ткачик Ф.П. Податкове консультування. Навчальний посібник. 2015. 252 с.

47. Лебедзевич Я.В. Гармонізація взаємостосунків суб'єктів податкових правовідносин. Міжнародний збірник наукових праць. 2015. Випуск 2(20). С. 263-273.

48. Управленческое консультирование. Введение в профессию / Под ред. М. Кубра; пер. с англ. М.: Планум, 2004. 976 с.

49. Притуляк Н.С., Баховко В.Ю., Чапран Ю.О. Особливості розвитку консалтингових послуг в Україні. Науковий вісник Мукачівського державного університету: Серія Економіка. 2015. Вип. 1(3). С. 115-119.

50. Безпалько І.Р. Теоретико-методичні засади податкового консультування в Україні. Ефективна економіка. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4543>

51. Литвин Н.А. Окремі проблемні питання інформаційного забезпечення органів Державної фіскальної служби України. АУСПІЦІЯ: міжнародне чесько-українське науково-теоретичне видання. Прага, 2016. С. 144–152

52. Офіційний сайт PricewaterhouseCoopers. URL: <https://www.pwc.com/>

53. Смірнова О. М. Податкове консультування: зміст і стан розвитку. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 2011. № 2. С. 84–90.

54. Розумовська О., Андрущенко В. Особливості становлення та розвитку податкового консультування. Сутність та значення процесу податкового консультування. Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС України : у 4 ч. Ч. 1. Ірпінь, 2019. С. 61-75.

55. Романюк Д., Іванишина О. Сутність та значення процесу податкового консультування. Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня Навчально-наукового інституту економіки,

оподаткування та митної справи Університету ДФС України : у 4 ч. Ч. 1. Ірпінь, 2019. С. 66-71.

56. Тучак, Т., Крутень, Х. Європейська модель функціонування системи податкового консультування. Економіка та суспільство. 2020. DOI: 10.32782/2524-0072/2020-22-53.

Характеристика основних підходів до теорії податкового консультування

№ п/п	Підхід	Сутність підходу
Суб'єктивні (суміжні)		
1.	Обліковий	Мета: послуги податкового консультування з ведення податкового обліку та складання звітності для подання до контролюючих органів. Обліковий підхід трактує теорію податкового консультування як окремий випадок теорії фінансового обліку. Недоліки: наявність суттєвих відмінностей між бухгалтерським обліком та податковим обліком. Особливості: суттєвий вплив нормативних актів на розвиток облікових концепцій, на відміну від податкового консультування.
2.	Правовий	Мета: податкове консультування за поданням інтересів клієнта перед контролюючими та судовими органами. Недолік: транзакція не розглядається з погляду її ефективності. Особливості: ґрунтується на цивільному праві, арбітражне процесуальне право.
3.	Страховий	Мета: податкове консультування застосовується як страхування від податкових ризиків. Недоліки: складність в охопленні всіх транзакцій та визначення їх змісту. Особливості: цінність транзакції як результату податкового консультування розглядається з позицій страхування, що вища страхова премія, тим вище її цінність.
4.	Етичний	Мета: податкове консультування як необхідне явище для здійснення принципу справедливості у фінансово-господарських відносинах між учасниками економічних процесів. Недоліки: результат податкового консультування залежить від правильності прийнятих рішень, а також принципів, що лежать в основі формування інформації (даних) на основі вже проведених (здійснених) транзакцій. Особливості: податкове консультування базується на етичних засадах облікової системи.
5.	Біхевіористський (поведінковий)	Мета: податкове консультування щодо діяльності економічного суб'єкта для формування інформації, що стимулює її зовнішніх користувачів. Спроби виміряти та оцінити вплив економічних, соціальних та психологічних ефектів різної інформації на податкові ризики Недоліки: суб'єктивність підходу. Особливості: орієнтація на соціологічні аспекти.

6.	Управлінський	Мета: податкове консультування щодо прийняття управлінські рішення для розвитку фінансово-господарської діяльності організації в цілому. Недоліки: охоплюється діяльність усієї організації загалом, що передбачає необхідність регулювання відповідальності. Особливості: торкаються всіх аспектів фінансово-господарської діяльності організації (менеджмент, схема ведення бізнесу, управління фінансовими потоками, система документообігу)
7.	Методичний	Мета: податкове консультування щодо окремих питань бухгалтерського та податкового обліку. Недоліки: рівень складності податкового законодавства. Особливості: податкове консультування щодо певних угод та фінансово-господарських операцій, а не всього бізнесу.
Економічні теорії		
8.1.	Макроекономічний	Мета: визначення впливу різних податкових процесів на економічні показники та індикатори будь-якої галузі чи країни в цілому. Недоліки: залежність під час проведення податкового консультування національної політики. Особливості: можлива орієнтація на макроекономічні показники.
8.2	Мікроекономічний	Мета: податкове консультування, спрямоване на покращення економічних показників конкретної організації. Недоліки: не враховуються фактори макросередовища. Особливості: орієнтація мікроекономіку.
8.3	Соціально-корпоративний	Мета: проведення податкового консультування для акціонерів (учасників) товариства, що передбачає всебічну оцінку впливу оподаткування, зокрема, податкових ризиків, на фінансову діяльність організації. Недоліки: відсутність методики «соціально-корпоративного» податкового консультування. Особливості: необхідність розвитку нових напрямів податкового консультування.
Нейтральна теорія		
9.	Структурний	Мета: податкове консультування, сформоване на основі групи факторів незалежно від суб'єктивних показників. Недоліки: необхідність розробки методики податкового консультування. Особливості: базується на принципах незалежності, сумлінності тощо.

Додаток Б
Статут підприємства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства економіки України

05 січня 2022 року № 13

Виконувач обов'язків
Міністра економіки України

Олександр ГРИБАН

СТАТУТ
ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА
“ПОЛІГРАФІЧНИЙ КОМБІНАТ “УКРАЇНА”
ПО ВИГОТОВЛЕННЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ”
(ідентифікаційний код 16286441)
(нова редакція)

м. Київ
2022 рік

1. Загальні положення

1.1. ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО “ПОЛІГРАФІЧНИЙ КОМБІНАТ “УКРАЇНА” ПО ВИГОТОВЛЕННЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ” (далі – Підприємство) засноване на державній власності, належить до сфери управління Міністерства економіки України (далі – Уповноважений орган управління) та є державним комерційним підприємством.

1.2. Підприємство у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, наказами Уповноваженого органу управління, нормативно-правовими актами, які видаються міністерствами, іншими державними органами, а також цим Статутом.

1.3. Підприємство утворене згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.05.1992 № 294 на базі поліграфічного комбінату “Молодь” та є його правонаступником.

Підприємство є правонаступником усіх прав та обов’язків державного підприємства “Державний центр персоналізації документів” (код згідно з ЄДРПОУ 33060318) та державного підприємства “Редакція журналу “Економіка України” (код згідно з ЄДРПОУ 38003170).

2. Найменування та місцезнаходження Підприємства

2.1. Повне найменування Підприємства:

українською мовою – ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО “ПОЛІГРАФІЧНИЙ КОМБІНАТ “УКРАЇНА” ПО ВИГОТОВЛЕННЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ”;

англійською мовою – STATE ENTERPRISE “POLYGRAPH COMBINE “UKRAINA” FOR SECURITIES’ PRODUCTION”.

2.2. Скорочене найменування Підприємства:

українською мовою – ПОЛІГРАФКОМБІНАТ “УКРАЇНА”;

англійською мовою – Polygraph Combine “Ukraine”.

2.3. Місцезнаходження Підприємства: вул. Дегтярівська, 38–44,
м. Київ, Україна, 04119.

3. Мета і предмет діяльності Підприємства

3.1. Підприємство утворено з метою забезпечення реалізації економічних інтересів держави, задоволення потреб населення та суб’єктів господарювання будь-якої форми власності в бланках документів, що потребують використання спеціальних елементів захисту, а також виконання робіт, пов’язаних з поліграфічним виробництвом, організацією редакційно-виробничого процесу, та отримання прибутку.

3.2. Предметом діяльності Підприємства є:

виготовлення та реалізація бланків документів, у тому числі бланків для оформлення результатів надання адміністративних послуг, бланків документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, бланків документів, що посвідчують особу та підтверджують її спеціальний статус, бланків документів суворої звітності, бланків інших документів, які відповідно до законодавства потребують використання спеціальних елементів захисту;

виготовлення та реалізація марок акцизного податку;

виготовлення та реалізація платіжних карток;

виготовлення та реалізація бланків цінних паперів;

виготовлення та реалізація поштових марок, блоків, маркованих конвертів, конвертів, карток, листівок тощо;

виготовлення та реалізація паперових етикеток, рекламних етикеток;

виготовлення та реалізація різних видів поліграфічної продукції;

поліграфічна діяльність, не віднесена до інших угруповань;

надання інших послуг, виконання робіт, пов’язаних із поліграфічним виробництвом;

розроблення, виробництво, упровадження, придбання, продаж,

сертифікаційні випробування, увезення, вивезення голографічних захисних елементів з правом проведення робіт з голографічними захисними елементами, які призначені для державних потреб та (або) створені на замовлення (для використання) державних органів;

розроблення, виробництво, упровадження, придбання, продаж, сертифікаційні випробування, увезення, вивезення голографічних захисних елементів з правом проведення робіт з голографічними захисними елементами, які призначені для використання під час виробництва продукції та (або) створені на замовлення (для використання) суб'єктів господарювання будь-якої форми власності, а також фізичних осіб;

виробництво друкарських форм, виробництво фарб, у тому числі друкарських фарб і друкарських захисних фарб;

реалізація друкарських форм, фарб, у тому числі друкарських фарб і друкарських захисних фарб;

здійснення персоналізації документів шляхом унесення до документа біометричних та персональних даних фізичної особи;

операції з імпорту та експорту продукції, товарів, робіт і послуг;

здійснення митної брокерської діяльності;

виконання проектних робіт, розроблення експлуатаційних інструкцій і технічної документації;

розроблення технічних умов та технічних описів для бланків документів, у тому числі для бланків документів, що потребують використання спеціальних елементів захисту, для марок акцизного податку тощо;

розроблення технічних умов, технічних описів та технологій для друкарських фарб, інших матеріалів, що використовуються в поліграфічному виробництві;

ведення господарської діяльності, пов'язаної з придбанням, зберіганням, перевезенням, використанням, реалізацією (відпуском) прекурсорів відповідно до Списку № 2 "Прекурсори, стосовно яких встановлюються заходи контролю" Таблиці IV Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України
від 06.05.2000 № 770;

надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації, крім послуг електронного цифрового підпису, згідно з переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України, торгівля криптосистемами і засобами криптографічного захисту інформації;

здійснення діяльності у сфері криптографічного захисту інформації;

здійснення робіт з капітального будівництва об'єктів промислового, комунально-побутового та іншого призначення;

здійснення внутрішніх і міжнародних перевезень вантажів та пасажирів автотранспортними засобами;

торгівля матеріалами, у тому числі папером, захисним папером, друкарською фарбою тощо;

громадське харчування та торгівля продуктами харчування;

діяльність їдалень на підприємствах і в установах;

діяльність медичних пунктів при підприємствах;

проведення рекламних заходів, безпосередньо пов'язаних із виробничою діяльністю та продукцією, послугами (роботами) Підприємства;

передання в найм місця для реклами;

упровадження у виробництво науково-технічних досягнень, нових технологій, комп'ютеризації і автоматизації виробництва та інформаційних систем;

видавнича діяльність та реалізація видавничої продукції: книг, підручників, газет та інших періодичних видань;

палітурна та оздоблювальна справа;

редакційна діяльність;

розповсюдження друкованої продукції;

оптова та роздрібна торгівля продукцією власного виготовлення, іншою продукцією;

надання послуг з редагування, корегування, коректури, здійснення верстки навчальних посібників, монографій та іншої наукової літератури; транспортно-експедиторська діяльність.

Підприємство може здійснювати будь-які інші види діяльності, що не суперечать законодавству.

Усі види діяльності, які згідно із законодавством потребують дозволів чи ліцензій, здійснюються Підприємством лише після їх отримання.

4. Юридичний статус Підприємства

4.1. Підприємство є юридичною особою публічного права. Права та обов'язки юридичної особи Підприємство набуває з дня його державної реєстрації в установленому законом порядку.

4.2. Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до законодавства та цього Статуту, який затверджується Уповноваженим органом управління.

Пропозиції щодо внесення змін до Статуту Підприємства можуть подаватися директором та/або наглядовою радою Підприємства.

4.3. Підприємство має відокремлене майно, самостійний баланс, поточні та інші рахунки в банках, печатку зі своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, штампи і бланки зі своїм найменуванням, а також може мати товарні знаки, що реєструються відповідно до законодавства.

4.4. Підприємство має право в порядку, установленому законодавством та Уповноваженим органом управління, учиняти правочини, набувати майнових та особистих немайнових прав, виконувати обов'язки, здійснювати претензійну роботу, бути відповідачем або позивачем у судах України та інших держав.

Підприємство бере участь у справі через директора Підприємства, іншу особу, уповноважену діяти від його імені відповідно до закону, цього Статуту, трудового договору (контракту) (самопредставництво Підприємства), або через представника.

4.5. Підприємство діє на принципах повної господарської самостійності та самоокупності, самостійно планує свою діяльність, несе відповідальність за її наслідки та виконання зобов'язань перед бюджетами, державними цільовими фондами і контрагентами.

4.6. Участь Підприємства в асоціаціях, корпораціях, концернах та інших об'єднаннях підприємств здійснюється відповідно до законодавства за погодженням з Уповноваженим органом управління.

4.7. Підприємство провадить зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законодавства, мети і предмета своєї діяльності, передбачених цим Статутом.

4.8. Підприємство виконує роботи та надає послуги за цінами і тарифами згідно із законодавством.

4.9. Підприємство відповідає за своїми зобов'язаннями в межах належного йому майна.

Підприємство не несе відповідальності за зобов'язаннями власника (Уповноваженого органу управління), а власник (Уповноважений орган управління) не несе відповідальності за зобов'язаннями Підприємства, крім випадків, передбачених Господарським кодексом України та іншими законами.

4.10. Збитки, завдані Підприємству внаслідок виконання рішень органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування, які було визнано судом незаконними (неконституційними) або недійсними, підлягають відшкодуванню зазначеними органами добровільно або за рішенням суду.

4.11. Уповноважений орган управління не має права втручатися в оперативно-господарську діяльність Підприємства.

5. Права та обов'язки Підприємства

5.1. Підприємство має право:

укладати договори та вчиняти інші правочини згідно із законодавством;

утворювати на території України та за кордоном філії, представництва та інші відокремлені підрозділи за погодженням з Уповноваженим органом

управління і передавати їм основні засоби та оборотні кошти, що належать Підприємству. Філії, представництва та інші відокремлені підрозділи діють на підставі положень про них, що затверджуються директором Підприємства;

самостійно відкривати рахунки в банках;

одержувати кредити в банках за погодженням з Уповноваженим органом управління;

одержувати безповоротну фінансову допомогу від юридичних та фізичних осіб;

рекламувати свою діяльність за допомогою засобів масової інформації та в інший спосіб;

брати участь у конференціях, симпозіумах, семінарах, міжнародних і національних виставках та інших заходах відповідно до законодавства;

залучати до своєї роботи на договірних засадах спеціалістів та експертів, у тому числі іноземних;

одержувати в установленому порядку інформацію і матеріали від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та їх посадових осіб;

користуватись іншими правами, передбаченими законодавством.

5.2. Підприємство має право на комерційну таємницю, конфіденційну інформацію та визначення складу та обсягу відомостей, які становлять його комерційну таємницю і конфіденційну інформацію.

Відомості про виробництво, технологічну інформацію, управління, фінанси та іншу діяльність Підприємства, що не є державною таємницею, а також конфіденційна інформація, що є власністю держави, розголошення (передача, витік) яких може завдати шкоди інтересам Підприємства, є комерційною таємницею.

Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, порядок їх захисту визначаються директором Підприємства відповідно до законодавства.

5.3. Підприємство надає юридичним та фізичним особам інформацію, яка

становить його комерційну таємницю та конфіденційну інформацію у випадках, передбачених законодавством.

5.4. Підприємство зобов'язане:

забезпечувати своєчасну сплату податків, зборів і платежів до бюджету та державних цільових фондів згідно із законодавством;

забезпечувати збереження закріпленого за ним державного майна;

приймати та виконувати доведені до нього в установленому законодавством порядку державні замовлення, ураховувати їх під час формування виробничої програми, визначення перспектив свого економічного і соціального розвитку та вибору контрагентів;

здійснювати будівництво, реконструкцію, модернізацію, капітальний ремонт основних фондів, а також забезпечувати своєчасне освоєння нових виробничих потужностей;

створювати належні умови для високопродуктивної праці, забезпечувати додержання законодавства про працю, соціальне страхування, правил та норм охорони праці, техніки безпеки;

забезпечувати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників Підприємства;

здійснювати заходи з удосконалення організації діяльності Підприємства;

здійснювати заходи з удосконалення системи оплати праці з метою підвищення матеріальної заінтересованості працівників у результатах як особистої праці, так і роботи Підприємства, забезпечувати економне і раціональне використання фонду споживання та своєчасні розрахунки з працівниками Підприємства;

виконувати норми та вимоги щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки;

забезпечувати збереження державної таємниці та режиму секретності;

здійснювати заходи з додержання законодавства з питань цивільного захисту;

здійснювати бухгалтерський та оперативний облік, складати статистичну і фінансову звітність згідно із законодавством;

визначати за погодженням з Уповноваженим органом управління облікову політику підприємства, а також у разі необхідності вносити зміни до неї;

складати та виконувати річний фінансовий план;

оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті інформацію про діяльність Підприємства, обов'язковість оприлюднення якої визначено законом;

надавати Уповноваженому органу управління інформацію про фінансово-господарську діяльність Підприємства, у тому числі фінансову звітність (річну та проміжну), звіт про виконання річного та з поквартальною розбивкою фінансового плану, стан об'єктів державної власності, у тому числі корпоративних прав, ефективність управління державним майном.

6. Майно Підприємства

6.1. Майно Підприємства є державною власністю і закріплюється за ним на праві господарського відання.

6.2. Майно Підприємства становлять виробничі та невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Підприємства.

6.3. Джерелами формування майна Підприємства є:

майно, у тому числі кошти, передані Уповноваженим органом управління;

продукція, вироблена Підприємством у результаті господарської діяльності;

доходи від власної господарської діяльності;

кредити банків та інших кредиторів;

доходи за фінансовими інструментами;
капітальні вкладення та дотації з бюджетів;
безоплатні або благодійні внески, пожертвування підприємств, організацій та громадян;
інші джерела, не заборонені законодавством.

6.4. Відчуження, у тому числі реалізація та придбання транспортних засобів, списання, надання в оренду та продовження договорів оренди об'єктів державної власності, що закріплені за Підприємством на праві господарського відання, здійснення застави цілісного майнового комплексу Підприємства, його структурних підрозділів, будівель і споруд, приміщень, передача в іпотеку, відступлення права вимоги та/або зарахування зустрічних однорідних вимог, предметом яких є передавання боргу, здійснюються за погодженням з Уповноваженим органом управління в порядку, установленому законодавством. Одержані в результаті відчуження зазначеного майна кошти використовуються відповідно до затвердженого фінансового плану.

Відчуження нерухомого майна, а також повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання та рухомого складу залізничного транспорту здійснюється за погодженням з Уповноваженим органом управління в порядку, установленому законодавством.

Відчуження майна здійснюється шляхом його продажу на електронному аукціоні в установленому законодавством порядку.

6.5. Підприємство в повному обсязі володіє правом власності на створену ним інформацію.

6.6. Збитки, завдані Підприємству в результаті порушення його майнових прав громадянами, юридичними особами, державними органами чи органами місцевого самоврядування, відшкодовуються йому відповідно до закону.

6.7. Підприємство здійснює володіння, користування землею та іншими природними ресурсами відповідно до законодавства та мети своєї діяльності.

Вилучення чи добровільна відмова від користування земельною ділянкою, зміна цільового призначення земельних ділянок або їх частин, які

закріплені за Підприємством на праві постійного користування, здійснюються за погодженням з Уповноваженим органом управління.

6.8. Підприємство не має права безоплатно передавати належне йому майно іншим юридичним особам чи громадянам, крім випадків, передбачених законом.

6.9. Списання з балансу не повністю амортизованих основних фондів, а також прискорена амортизація основних фондів здійснюються лише за згодою Уповноваженого органу управління.

7. Порядок розподілу прибутку та покриття збитків Підприємства

7.1. Основним показником ефективності діяльності Підприємства є прибуток, що визначається як різниця між одержаними ним доходами від господарської діяльності та здійсненими витратами.

7.2. Порядок розподілу прибутку і покриття збитків Підприємства визначається відповідно до законодавства та цього Статуту.

7.3. Розподіл прибутку Підприємства здійснюється відповідно до затвердженого фінансового плану з урахуванням вимог законодавства.

В фінансовому плані затверджуються суми коштів, які направляються державі як власнику і зараховуються до Державного бюджету України.

7.4. Прибуток Підприємства, що залишається після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, відрахувань до спеціальних (цільових) фондів у разі їх створення, розподіляється відповідно до фінансового плану Підприємства.

8. Статутний капітал та спеціальні (цільові) фонди Підприємства

8.1. Для забезпечення діяльності Підприємства за рахунок майна, переданого йому Уповноваженим органом управління, доходу Підприємства та інших не заборонених законодавством джерел створюється статутний капітал Підприємства, який становить 291 496 003,32 гривні (двісті дев'яносто один мільйон чотириста дев'яносто шість тисяч три гривні 32 копійки).

8.2. Статутний капітал Підприємства може бути збільшено або зменшено за рішенням Уповноваженого органу управління.

8.3. На Підприємстві за рахунок прибутку (доходу) створюються спеціальні (цільові) фонди, призначені для покриття витрат, пов'язаних з його діяльністю:

фонд розвитку виробництва;
фонд споживання (оплати праці);
резервний фонд.

8.4. Фонд розвитку виробництва створюється за рахунок відрахувань частини чистого прибутку в порядку, передбаченому законодавством. Кошти фонду використовуються для розвитку матеріально-технічної бази Підприємства.

8.5. Фонд споживання (оплати праці) створюється в розмірі, визначеному законодавством.

8.6. Резервний фонд створюється в розмірі, передбаченому законодавством, і призначений для покриття витрат, пов'язаних з відшкодуванням збитків.

8.7. Спеціальні (цільові) фонди (у разі їх створення) використовуються відповідно до затвердженого фінансового плану. У фінансовому плані зазначаються суми коштів, що спрямовуються державі як власнику і зараховуються до державного бюджету. Розміри відрахувань до фондів затверджуються Уповноваженим органом управління одночасно із затвердженням фінансового плану на поточний рік.

9. Управління Підприємством

9.1. Управління діяльністю Підприємства здійснюють його органи, склад і порядок обрання (призначення) яких визначається законодавством та цим Статутом.

9.2. Органами управління Підприємства є:

директор;

наглядова рада.

9.3. Управління Підприємством відповідно до повноважень, визначених законодавством та цим Статутом, здійснюється директором, який призначається на посаду наглядовою радою Підприємства шляхом укладення контракту, у якому визначаються строк найму, права, обов'язки і відповідальність директора, умови його матеріального забезпечення, звільнення з посади та інші умови, та є підзвітним наглядовій раді Підприємства та Уповноваженому органу управління.

9.4. Директор відповідно до покладених на нього завдань:

здійснює керівництво Підприємством;

несе персональну відповідальність за стан та діяльність Підприємства;

без окремого доручення представляє інтереси Підприємства в усіх органах, установах, організаціях та на підприємствах;

бере участь у розробленні стратегічних планів розвитку Підприємства;

готує пропозиції щодо вдосконалення роботи Підприємства;

уносить пропозиції щодо формування стратегії та пріоритетних напрямів розвитку Підприємства;

забезпечує складання в установленому порядку фінансового плану Підприємства і подання його на погодження наглядовій раді та Уповноваженому органу управління для затвердження в установленому порядку;

подає на затвердження Уповноваженому органу управління погоджені наглядовою радою Підприємства стратегічні плани розвитку Підприємства, річний інвестиційний план, а також інвестиційний план на середньострокову перспективу (3–5 років);

подає Уповноваженому органу управління фінансову звітність, звіт про виконання фінансового плану, річного інвестиційного плану, стратегічного плану розвитку Підприємства, а також інвестиційного плану на середньострокову перспективу (3–5 років);

несе персональну відповідальність за складання, подання в установлені строки на затвердження та виконання фінансового плану Підприємства;

подає Уповноваженому органу управління інформацію про фінансово-господарську діяльність Підприємства, стан об'єктів державної власності, у тому числі корпоративних прав, ефективність управління державним майном;

організовує проведення інвентаризації майна Підприємства для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку, фінансової звітності та статистичної інформації згідно із законодавством;

подає Уповноваженому органу управління пропозиції щодо внесення змін до цього Статуту;

видає від імені Підприємства довіреності на вчинення відповідних правочинів;

видає накази з питань діяльності Підприємства;

визначає та затверджує штатний розпис, організаційну структуру Підприємства (затвердження організаційної структури Підприємства здійснюється за погодженням з Уповноваженим органом управління);

затверджує положення про структурні підрозділи Підприємства;

вирішує питання добору, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, призначає на посади та звільняє з посад працівників Підприємства, крім:

- заступників директора, головного бухгалтера Підприємства, які призначаються на посади і звільняються з посад директором Підприємства за погодженням з Уповноваженим органом управління;

- керівника підрозділу внутрішнього аудиту, керівника з питань комплаєнсу, керівника з питань управління ризиками Підприємства, призначення та припинення повноважень яких віднесено до виключної компетенції наглядової ради;

здійснює розподіл функціональних обов'язків між працівниками Підприємства, уживає заходів для їх заохочення та накладає дисциплінарні стягнення;

приймає відповідно до законодавства рішення про притягнення до матеріальної та дисциплінарної відповідальності працівників Підприємства;

відповідно до законодавства встановлює розпорядок робочого дня, обирає форми і систему оплати праці, установлює працівникам конкретні розміри тарифних ставок, відрядних розцінок, посадових окладів на умовах, передбачених колективним договором та галузевою угодою;

здійснює матеріальне заохочення (преміювання) працівників Підприємства;

забезпечує безпечні умови роботи працівникам Підприємства;

укладає колективний договір;

вирішує питання організації бухгалтерського та іншого обліку на Підприємстві, а також підписує фінансову та іншу звітність відповідно до законодавства;

розпоряджається відповідно до законодавства та цього Статуту майном Підприємства, у тому числі його коштами;

приймає рішення за погодженням з Уповноваженим органом управління про залучення Підприємством кредитів (позик) шляхом укладання кредитного договору, договору позики або випуску облігацій Підприємства, у результаті якого виникають зобов'язання щодо повернення коштів, та надання гарантій або поруки за такими зобов'язаннями;

погоджує з наглядовою радою Підприємства, Уповноваженим органом управління у випадках, визначених законами України, учинення господарського зобов'язання, щодо якого є заінтересованість, та значного господарського зобов'язання;

укладає від імені Підприємства договори (укладання договорів про спільну діяльність, договорів комісії, доручення та управління майном, а також унесення змін до них здійснюються за погодженням з Уповноваженим органом управління);

відкриває рахунки в банках;

погоджує відповідно до закону з Уповноваженим органом управління передачу в оренду та продовження договорів оренди майна, закріпленого за Підприємством на праві господарського відання;

забезпечує відповідно до закону оприлюднення Підприємством інформації про його діяльність та несе відповідальність за оприлюднення та достовірність такої інформації;

своєчасно вживає заходів із запобігання банкрутству Підприємства в разі його неплатоспроможності;

повідомляє про свої відрядження за кордон Уповноважений орган управління;

забезпечує членам наглядової ради Підприємства доступ до інформації про Підприємство в межах, передбачених законом, якщо така інформація їм потрібна для виконання функцій члена наглядової ради Підприємства;

подає голові наглядової ради пропозиції щодо скликання позачергового засідання наглядової ради для ухвалення рішень з невідкладних питань діяльності Підприємства;

вирішує інші питання діяльності Підприємства відповідно до вимог законодавства та цього Статуту.

На період відсутності директора тимчасове виконання обов'язків керівника Підприємства покладається на одного із заступників директора згідно з наказом Підприємства.

9.5. Директор та заступники директора Підприємства мають право подавати документи для державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, закріплене за Підприємством на праві господарського відання.

9.6. У разі зміни директора Підприємства обов'язковим є проведення позапланової перевірки фінансово-господарської діяльності Підприємства в порядку, передбаченому законом.

10. Наглядова рада Підприємства

10.1. Наглядова рада Підприємства (далі – наглядова рада) є органом управління Підприємством, що в межах компетенції, визначеної законом і цим Статутом, контролює та регулює діяльність директора Підприємства.

10.2. Наглядова рада діє на підставі положення про неї, що затверджується Уповноваженим органом управління.

10.3. До виключної компетенції наглядової ради належить:

- 1) погодження проекту стратегії, річного фінансового плану Підприємства та звіту про його виконання, стратегічних планів розвитку Підприємства, річного інвестиційного плану, а також інвестиційного плану на середньострокову перспективу (3–5 років), а також проектів інших рішень, пов'язаних з господарською діяльністю Підприємства;
- 2) затвердження в межах компетенції положень, якими регулюються питання, пов'язані з діяльністю Підприємства;
- 3) прийняття рішення про розміщення Підприємством цінних паперів, крім акцій;
- 4) прийняття рішення про викуп розміщених Підприємством цінних паперів, крім акцій;
- 5) затвердження ринкової вартості майна в разі прийняття рішення про вчинення значного господарського зобов'язання в межах повноважень та в разі, якщо майно вноситься як плата за цінні папери, випущені Підприємством;
- 6) прийняття рішення про укладання договорів добровільного страхування відповідальності директора Підприємства, визначення максимального розміру витрат на сплату страхової премії за договором страхування, який повинен відповідати витратам на страхування, що передбачені у фінансовому плані Підприємства, затвердженому в установленому порядку;
- 7) прийняття рішення про тимчасове відсторонення директора Підприємства від здійснення повноважень та призначення особи, яка тимчасово виконуватиме повноваження директора Підприємства;
- 8) призначення на посаду та припинення повноважень директора Підприємства, затвердження умов контракту з ним, установлення розміру винагороди директора Підприємства, укладення і розірвання з ним контракту, здійснення контролю за дотриманням умов контракту;

9) обрання незалежного аудитора Підприємства та визначення умов договору, що укладається з ним, установлення розміру оплати його послуг;

10) прийняття рішення про надання згоди на вчинення господарського зобов'язання, щодо якого є заінтересованість, і значного господарського зобов'язання, предметом якого є майно, роботи або послуги, ринкова вартість яких становить від 10 до 25 відсотків вартості активів Підприємства, за даними останньої річної фінансової звітності, крім господарських зобов'язань, рішення про вчинення яких приймається Уповноваженим органом управління;

11) прийняття рішення про обрання оцінювача майна Підприємства та затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, установлення розміру оплати його послуг;

12) визначення форм контролю за фінансово-господарською діяльністю Підприємства;

13) забезпечення запобігання, виявлення та врегулювання конфліктів інтересів директора Підприємства та членів наглядової ради, у тому числі за використанням майна Підприємства в особистих інтересах та укладенням угод з пов'язаними особами, а також інформування Уповноваженого органу управління про виявлені порушення;

14) визначення форм контролю за ефективністю управління Підприємством та ефективністю управління ризиками діяльності Підприємства;

15) здійснення контролю за ефективністю управління Підприємством та ініціювання за потреби перед Уповноваженим органом управління вжиття відповідних заходів;

16) створення підрозділу внутрішнього аудиту та визначення його штатної чисельності, затвердження порядку проведення внутрішнього аудиту, річного плану внутрішнього аудиту та надання звітів за результатами його діяльності;

17) призначення та припинення повноважень керівника підрозділу внутрішнього аудиту Підприємства;

- 18) погодження кандидатур працівників підрозділу внутрішнього аудиту, затвердження умов трудових договорів, що укладаються з працівниками підрозділу внутрішнього аудиту, встановлення розміру їх винагороди, у тому числі заохочувальних та компенсаційних виплат;
- 19) призначення та припинення повноважень керівника з питань комплаєнсу, затвердження положення про підрозділ з питань комплаєнсу та річного плану заходів з комплаєнсу;
- 20) призначення та припинення повноважень керівника з питань управління ризиками, затвердження положення про підрозділ з питань управління ризиками та річного плану заходів з управління ризиками;
- 21) складення щорічного звіту наглядової ради за результатами її діяльності, у якому відображається оцінка роботи наглядової ради (у тому числі оцінка компетентності та ефективності кожного члена наглядової ради, включаючи інформацію про його діяльність як посадової особи інших юридичних осіб або іншу діяльність – оплачувану і безоплатну тощо) та якості корпоративного управління;
- 22) узгодження проєкту антикорупційної програми Підприємства та затвердження правил ділової етики;
- 23) формування політики корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку;
- 24) обрання та припинення повноважень корпоративного секретаря, затвердження положення про корпоративного секретаря;
- 25) розроблення та подання Уповноваженому органу управління на затвердження принципів (кодексу) корпоративного управління;
- 26) вирішення інших питань, що згідно із законом та цим Статутом належать до виключної компетенції наглядової ради.

10.4. Склад наглядової ради становить п'ять осіб, з яких три члени є незалежними (далі – незалежні члени) та два – представниками держави.

Незалежні члени наглядової ради обираються шляхом конкурсного відбору в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Представники держави призначаються до наглядової ради в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України.

10.5. Строк повноважень члена наглядової ради становить три роки. Незалежний член, представник держави наглядової ради, яка відповідає вимогам, визначеним у Законі України “Про управління об’єктами державної власності”, може бути призначений на новий строк до трьох років за рішенням Уповноваженого органу управління.

У разі, коли на Підприємстві утворена наглядова рада, яка відповідає вимогам, визначеним у Законі України “Про управління об’єктами державної власності”, рішення Уповноваженого органу управління щодо призначення на новий строк до трьох років незалежного члена, представника держави погоджується з Кабінетом Міністрів України.

Незалежний член наглядової ради в разі прийняття Уповноваженим органом управління рішення щодо призначення його на новий строк до трьох років не може входити до складу наглядової ради як незалежний член понад три строки підряд.

10.6. З членами наглядової ради укладаються цивільно-правові договори. У разі укладення з членом наглядової ради Підприємства цивільно-правового договору такий договір може бути оплатним або безоплатним.

10.7. Незалежний член наглядової ради повинен відповідати таким вимогам:

- 1) наявність повної цивільної дієздатності;
- 2) наявність вищої освіти, професійних знань та навичок, досвіду роботи та інших характеристик, необхідних для належного здійснення повноважень члена наглядової ради, що відповідає видам діяльності Підприємства;
- 3) добропорядність, неупередженість та бездоганна ділова репутація;
- 4) не посідати виборні посади та не бути посадовою особою органів державної влади та/або місцевого самоврядування;
- 5) відсутність непогашеної судимості;
- 6) відповідність іншим вимогам та володіння необхідними компетенціями, визначеними комісією з конкурсного відбору кандидатів на

посаду незалежного члена наглядової ради Підприємства, що не можуть відрізнятися від інших вимог та необхідних компетенцій, визначених для представників держави, що призначаються (обираються) до наглядової ради Підприємства.

10.8. Незалежним членом не може бути обрана фізична особа, яка:

1) є або протягом останніх п'яти років була посадовою особою Підприємства або його філії, представництва та/або іншого відокремленого підрозділу;

2) є або протягом останніх трьох років була працівником Підприємства або його філії, представництва та/або іншого відокремленого підрозділу;

3) є афілійованою особою (у значенні, наданому цьому терміну в Законі України "Про акціонерні товариства") Підприємства або його філії, представництва та/або інших відокремлених підрозділів та/або їх посадових осіб;

4) отримує або отримувала від Підприємства або його філії, представництва та/або іншого відокремленого підрозділу будь-які доходи, крім доходів у вигляді винагороди за виконання функцій члена наглядової ради;

5) є державним службовцем чи представником держави;

6) є аудитором Підприємства або була ним протягом певного періоду за останні три роки, що передували її призначенню (обранню) до наглядової ради;

7) бере участь в аудиті Підприємства або його філії, представництва та/або іншого відокремленого підрозділу як аудитор, який працює у складі аудиторської організації, або брала участь у такому аудиті протягом певного періоду за останні три роки, що передували її призначенню (обранню) до наглядової ради;

8) має або мала протягом останнього року господарські або цивільно-правові відносини з Підприємством або його філією, представництвом та/або іншим відокремленим підрозділом безпосередньо чи як акціонер (учасник),

керівник або член виконавчого органу суб'єкта господарювання, яке має або мало такі зв'язки;

9) працювала на посаді незалежного члена у складі наглядової ради Підприємства протягом трьох строків;

10) є близькою особою з особами, зазначеними в підпунктах 1–9 цього пункту (термін “близька особа” уживається у значенні, визначеному в Законі України “Про запобігання корупції”).

10.9. Повноваження члена наглядової ради можуть бути припинені достроково:

1) у випадку прийняття відповідного рішення Уповноваженого органу управління;

2) за його бажанням за умови письмового повідомлення про це за два тижні;

3) у разі неможливості виконання обов'язків члена наглядової ради за станом здоров'я;

4) у разі набрання законної сили вироком чи рішенням суду, яким його засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків члена наглядової ради;

5) у разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим;

6) у разі заміни члена наглядової ради, який є представником держави.

3 припиненням повноважень члена наглядової ради одночасно припиняється дія цивільно-правового договору, укладеного з ним.

10.10. Член наглядової ради, у тому числі незалежний, зобов'язаний невідкладно подати Уповноваженому органу управління письмову заяву про припинення своїх повноважень у разі виявлення обставин невідповідності вимогам, установленим законом та цим Статутом.

10.11. Уповноважений орган управління може прийняти рішення про дострокове припинення повноважень усіх або окремих членів наглядової ради в разі невідповідності встановленим вимогам, а також у разі:

- 1) незадовільної оцінки їх діяльності за підсумками роботи за рік;
- 2) систематичного невиконання обов'язків, покладених на них;
- 3) використання у власних інтересах інформації про діяльність Підприємства, у тому числі конфіденційної, про яку йому стало відомо під час виконання своїх обов'язків;
- 4) член наглядової ради має конфлікт інтересів, який Підприємство, діючи обґрунтовано, не визнало прийнятним або член наглядової ради прямо або опосередковано бере участь у діяльності, що конкурує з Підприємством;
- 5) член наглядової ради є винним у скоєнні будь-якого шахрайства або зловживанні довірою чи діяв у будь-який спосіб, який, на обґрунтовану думку Підприємства, завдає або може завдати шкоди його репутації або репутації Підприємства чи є істотно несприятливим з огляду на інтереси Підприємства;
- 6) член наглядової ради істотно порушив свої зобов'язання за цивільно-правовим договором, укладеним з ним;
- 7) член наглядової ради – представник держави не повідомив Підприємство та Уповноважений орган управління протягом 5 (п'яти) робочих днів про призначення його на посаду державної служби, іншу посаду особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначених у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції".

10.12. Наглядову раду очолює голова, який обирається членами наглядової ради з їх числа простою більшістю голосів від її загального складу. Голову наглядової ради може бути переобрано в будь-який час за ініціативою більшості членів наглядової ради від її загального складу.

У разі неможливості здійснення головою наглядової ради своїх повноважень його повноваження здійснює один із членів наглядової ради, обраний простою більшістю голосів членів наглядової ради.

10.13. Голова наглядової ради:

- 1) організовує роботу наглядової ради та здійснює контроль за виконанням плану роботи, затвердженого наглядовою радою;
- 2) скликає засідання наглядової ради та головує на них, затверджує порядок денний засідань;
- 3) організовує роботу з утворення комітетів наглядової ради, висування членів наглядової ради до складу комітетів, а також координує, зокрема через корпоративного секретаря, діяльність, комунікацію комітетів між собою та посадовими особами Підприємства;
- 4) підтримує постійні контакти з директором та іншими посадовими особами Підприємства;
- 5) виконує інші функції, передбачені законодавством та цим Статутом.

10.14. Наглядова рада з числа її членів обов'язково утворює комітет з питань аудиту і комітет з питань призначень та визначення винагороди посадовим особам Підприємства. Більшість членів комітетів наглядової ради є незалежними членами наглядової ради.

Повноваження комітетів наглядової ради визначаються положеннями про відповідні комітети, які затверджуються наглядовою радою.

10.15. Комітети наглядової ради з питань аудиту і з питань призначень та визначення винагороди посадовим особам Підприємства очолюють незалежні члени наглядової ради.

10.16. Наглядова рада обирає корпоративного секретаря в порядку, установленому положенням про наглядову раду. Корпоративний секретар не є членом наглядової ради і не має права голосу на її засіданнях. Компетенція, права та обов'язки корпоративного секретаря, порядок його обрання та припинення повноважень, вимоги до нього та інші питання його діяльності визначаються положенням про наглядову раду та положенням про корпоративного секретаря.

10.17. Планові засідання наглядової ради проводяться не рідше ніж один раз на квартал відповідно до плану, затвердженого наглядовою радою.

10.18. Позапланові засідання наглядової ради можуть скликатися в будь-який час за ініціативою голови наглядової ради, будь-кого з членів наглядової ради або Уповноваженого органу управління у триденний строк з моменту отримання наглядовою радою письмової вмотивованої вимоги від ініціатора позапланового засідання разом з копіями документів/проектами рішень, що будуть розглядатися наглядовою радою.

10.19. Засідання наглядової ради вважається правоможним, якщо на ньому присутні більше половини членів наглядової ради від її загального складу.

У разі дострокового припинення повноважень одного чи кількох членів наглядової ради і до обрання всього складу наглядової ради засідання наглядової ради є правоможними для вирішення питань відповідно до її компетенції за умови, що кількість членів наглядової ради, повноваження яких є чинними, становить більше половини її складу.

10.20. Під час голосування голова та кожен з членів наглядової ради мають один голос. У разі прийняття наглядовою радою рішення про укладення Підприємством правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, члени наглядової ради, які є заінтересованими особами, не мають права голосу та не можуть будь-яким іншим чином брати участь у розгляді предмета питання.

10.21. Рішення наглядової ради приймається простою більшістю голосів членів наглядової ради, які беруть участь у засіданні та мають право голосу. При цьому член наглядової ради має право письмово викласти окрему думку з питань, що розглядаються. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови.

10.22. Наглядова рада може приймати рішення шляхом проведення заочного голосування (опитування) у порядку, установленому положенням про наглядову раду.

10.23. На вимогу члена наглядової ради в її засіданні або під час розгляду окремих питань порядку денного засідання може брати участь директор Підприємства. Наглядова рада може запросити на засідання інших осіб. Таке

рішення приймається на засіданні наглядової ради простою більшістю голосів членів наглядової ради, які беруть участь у засіданні.

10.24. Про прийняте рішення наглядова рада повідомляє директора Підприємства та Уповноважений орган управління наступного дня після засідання.

10.25. На засіданнях наглядової ради ведуться протоколи, які підписуються всіма присутніми членами наглядової ради, у тому числі головою, за винятком випадків, коли рішення приймаються шляхом заочного голосування (опитування).

10.26. Протоколи засідань наглядової ради зберігаються на Підприємстві, їх копії – в Уповноваженого органу управління.

10.27. Рішення наглядової ради, прийняті в межах її компетенції, обов'язкові для виконання Підприємством.

10.28. Члени наглядової ради зобов'язані не допускати розголошення конфіденційної інформації, що стала їм відома в процесі виконання своїх функцій.

10.29. Член наглядової ради повинен виконувати свої обов'язки особисто і не може передавати свої повноваження іншим особам.

10.30. Наглядова рада має право залучати для фахових консультацій юристів, фінансових, технічних та інших експертів за рахунок Підприємства у межах коштів, передбачених фінансовим планом Підприємства.

11. Трудовий колектив Підприємства

11.1. Трудовий колектив Підприємства становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь у його діяльності згідно з трудовим договором (контрактом, угодою).

11.2. Трудовий колектив Підприємства формується на загальних засадах відповідно до вимог законодавства.

11.3. Умови організації та оплати праці членів трудового колективу

Підприємства, їх соціальний захист визначаються відповідно до вимог законодавства.

11.4. Відносини між адміністрацією Підприємства та трудовим колективом регулюються колективним договором.

11.5. Рішення із соціально-економічних питань, що стосуються діяльності Підприємства, розробляються і приймаються його органами управління за участю трудового колективу та уповноважених ним органів і відображаються в колективному договорі. Колективним договором також регулюються питання охорони праці, виробничі та трудові відносини трудового колективу з адміністрацією Підприємства.

Форми і системи оплати праці, розміри тарифних ставок, відрядних розцінок, посадових окладів, премій, винагород, надбавок і доплат установлюються Підприємством у колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною та відповідною галузевою угодами.

11.6. Питання соціального розвитку, зокрема поліпшення умов праці, життя та здоров'я, обов'язкового медичного страхування членів трудового колективу та їх сімей, вирішуються трудовим колективом за участю директора Підприємства.

11.7. Підприємство в межах повноважень і за рахунок власних коштів може встановлювати в колективному договорі додаткові трудові та соціально-побутові пільги для працівників.

11.8. Загальні збори трудового колективу Підприємства:

розглядають і схвалюють проект колективного договору;

заслуховують інформацію про виконання сторонами колективного договору;

беруть участь у визначенні критеріїв матеріального стимулювання праці співробітників Підприємства;

беруть участь у вирішенні питань соціального розвитку Підприємства.

11.9. Трудовий колектив реалізує свої повноваження на підставі рішень

загальних зборів, які проводяться не рідше ніж один раз на рік. Рішення зборів приймаються простою більшістю голосів присутніх на засіданні працівників шляхом відкритого голосування. Інформацію про проведення зборів трудового колективу доводять до відома всіх працівників за тиждень. Загальні збори визначають своїх повноважних представників для підписання колективного договору та контролю за його виконанням.

11.10. Інтереси трудового колективу може представляти профспівкова організація Підприємства, яка діє згідно із законодавством.

12. Господарська діяльність Підприємства

12.1. Підприємство самостійно планує свою господарську діяльність з урахуванням споживчого попиту на його послуги та на підставі договорів із замовниками (покупцями, продавцями).

12.2. Підприємство здійснює забезпечення власної господарської діяльності.

12.3. Під час провадження господарської діяльності Підприємство користується земельними, водними та іншими природними ресурсами відповідно до вимог законодавства.

12.4. Джерелом коштів на оплату праці працівників Підприємства є частина доходу, одержаного в результаті його господарської діяльності.

13. Компетенція Уповноваженого органу управління

13.1. Уповноважений орган управління відповідно до покладених на нього завдань здійснює повноваження щодо реалізації прав держави як власника майна, переданого Підприємству, що пов'язані з володінням, користуванням і розпоряджанням ним у межах, визначених законодавством, з метою задоволення державних та суспільних потреб.

13.2. Уповноважений орган управління:

13.2.1. Приймає рішення про реорганізацію та ліквідацію Підприємства.

13.2.2. Затверджує Статут та зміни до Статуту Підприємства, здійснює контроль за його дотриманням.

13.2.3. Затверджує стратегічні плани розвитку Підприємства та здійснює контроль за їх виконанням.

13.2.4. Затверджує відповідно до закону річний фінансовий план та зміни до нього, річний інвестиційний план, а також інвестиційний план на середньострокову перспективу (3–5 років) Підприємства та здійснює контроль за їх виконанням у встановленому порядку.

13.2.5. Проводить моніторинг фінансової діяльності, зокрема виконання показників фінансових планів Підприємства, та вживає заходів для поліпшення його роботи.

13.2.6. Веде облік об'єктів державної власності, що перебувають в його управлінні, здійснює контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів Підприємства.

13.2.7. Погоджує організаційну структуру Підприємства та зміни до неї.

13.2.8. Погоджує кандидатури на посади заступників директора, головного бухгалтера Підприємства та звільнення їх з посад, а також погоджує призначення начальника режимно-секретного органу Підприємства.

13.2.9. Погоджує укладання Підприємством договорів про спільну діяльність, договорів комісії, доручення та управління майном, а також унесення змін до них.

13.2.10. Погоджує залучення Підприємством кредитів (позик) шляхом укладання кредитного договору, договору позики або випуску облігацій Підприємства, у результаті якого виникають зобов'язання щодо повернення коштів, та надання гарантій або поруки за такими зобов'язаннями.

13.2.11. Приймає рішення у випадках, визначених законами України, про надання згоди на вчинення Підприємством господарського зобов'язання, щодо якого є заінтересованість, та значного господарського зобов'язання, про відмову в наданні такої згоди та несе встановлену законами України відповідальність за прийняття таких рішень.

13.2.12. Погоджує в установленому законодавством порядку передачу в оренду та продовження договорів оренди майна та єдиних майнових комплексів, закріплених за Підприємством на праві господарського відання, а також придбання та реалізацію транспортних засобів.

13.2.13. Погоджує в установленому законодавством порядку відчуження майна, що належать до основних фондів (засобів) Підприємства, а також списання основних засобів.

13.2.14. Погоджує вилучення чи добровільну відмову від користування земельною ділянкою, зміну цільового призначення земельних ділянок або їх частин, які закріплені за Підприємством на праві постійного користування, а також укладення договорів оренди на земельні ділянки, що належать підприємству або перебувають в його користуванні.

13.2.15. Погоджує відступлення права вимоги та/або зарахування зустрічних однорідних вимог, предметом яких є передавання боргу.

13.2.16. Забезпечує виконання відповідно до законодавства функцій з управління об'єктами державної власності.

13.2.17. Забезпечує проведення інвентаризації майна Підприємства відповідно до визначеного Кабінетом Міністрів України порядку.

13.2.18. Погоджує в установленому законодавством порядку утворення філій, представництв та інших відокремлених підрозділів Підприємства.

13.2.19. Погоджує списання з балансу не повністю амортизованих основних фондів, а також прискорену амортизацію основних фондів.

13.2.20. Забезпечує відповідно до законодавства проведення щорічної незалежної аудиторської перевірки фінансової звітності Підприємства.

13.2.21. У разі зміни директора Підприємства забезпечує проведення позапланової перевірки фінансово-господарської діяльності Підприємства в порядку, передбаченому законом.

13.2.22. Визначає кандидатури осіб, відповідно до встановлених вимог щодо їх кваліфікації, досвіду та неупередженості, які представляють інтереси держави в наглядовій раді, а також забезпечує їх призначення.

13.2.23. Визначає кандидатури незалежних членів наглядової ради в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, що пропонуються для обрання до складу наглядової ради.

13.2.24. Затверджує умови цивільно-правових договорів та визначає особу, яка уповноважується на підписання таких договорів з членами наглядової ради.

13.2.25. Затверджує положення про наглядову раду та її склад.

13.2.26. Оцінює результати діяльності наглядової ради.

13.2.27. Затверджує принципи (кодекс) корпоративного управління Підприємства.

13.2.28. Приймає рішення про укладення договорів добровільного страхування відповідальності голови та членів наглядової ради, визначає максимальний розмір витрат на сплату страхової премії за договором страхування, який повинен відповідати витратам на страхування, що передбачені у фінансовому плані Підприємства, затвердженому в установленому порядку.

13.2.29. Затверджує положення про принципи формування наглядової ради.

13.2.30. Приймає рішення про оголошення конкурсного відбору кандидатів на посаду незалежних членів наглядової ради Підприємства, а також здійснює інші, передбачені законодавством, дії, спрямовані на забезпечення обрання незалежних членів наглядової ради Підприємства.

13.2.31. Забезпечує приведення у відповідність із законодавством Статуту та внутрішніх положень Підприємства.

13.2.32. Здійснює інші повноваження відповідно до законодавства та цього Статуту.

14. Припинення Підприємства

14.1. Припинення Підприємства здійснюється шляхом його реорганізації

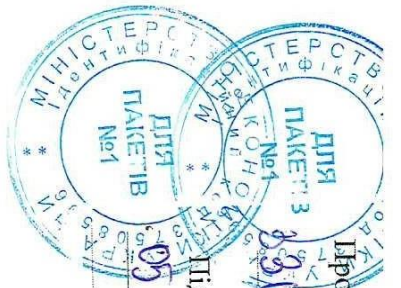
(злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації за рішенням Уповноваженого органу управління, а у випадках, передбачених законом, – за рішенням суду.

14.2. Ліквідація Підприємства здійснюється ліквідаційною комісією, призначеною Уповноваженим органом управління, а в разі його припинення за рішенням суду – комісією, утвореною відповідно до рішення суду.

14.3. З моменту призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження з управління Підприємством. Ліквідаційна комісія складає ліквідаційний баланс Підприємства, подає його на затвердження до Уповноваженого органу управління. Порядок і строки проведення ліквідації, а також строки для подання заяв та претензій кредиторами визначаються законом.

14.4. Під час реорганізації та ліквідації Підприємства працівникам, які вивільняються, гарантується дотримання їх прав та інтересів відповідно до законодавства про працю України.

14.5. Підприємство вважається таким, що припинилося, з дня внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань запису про державну реєстрацію його припинення.

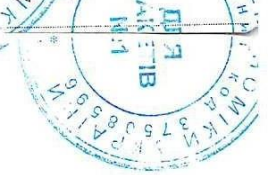

Пронумеровано, пронумеровано
та скріплено печаткою
Закордонного маркування

Підпис

05 " січня

2018 року

**Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
Фрасвич Валерії Олександрівни**

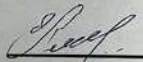
Тема: «*Специфіка процесу податкового консультування: методична, інформаційна та економічна складові*»

Представлена випускна кваліфікаційна робота є актуальною, оскільки податки є об'єктивно необхідним елементом фінансового господарства будь-якої сучасної держави. За рахунок податків формується переважна більшість доходів бюджетів різних рівнів, що дозволяє акумулювати централізовані фінансові ресурси задля фінансування створення суспільних благ належної якості та належної кількості. Але платники податків, прагнучі максимізувати фінансову результативність своєї діяльності, цілком природно намагаються мінімізувати податкові зобов'язання (законними або незаконними методами).

В роботі здобувачкою розкрито теоретичні основи податкового консультування, визначено практичні засади проведення податкових консультацій незалежними податковими консультантами та визначено проблеми та напрями вдосконалення податкового консультування. Проте робота має ряд недоліків, а саме: не у достатній мірі надано оцінку фінансово-господарської діяльності підприємства ДП «Поліграфічний комбінат «Україна»; не визначено конкретні шляхи удосконалення діяльності підприємства в контексті податкового консультування.

Студентка дотримувалась графіка виконання кваліфікаційної роботи. В цілому випускна кваліфікаційна робота може бути рекомендована до розгляду екзаменаційною комісією. Вважаю, що кваліфікаційна робота заслуговує на оцінку «задовільно».

Керівник випускної
кваліфікаційної (дипломної)
роботи

(підпис, дата)

Лекарь С.І., д.ю.н., професор
ГПБ керівника

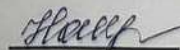
Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти

Фрасвич Валерії Олександрівни
(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «20» 01.2023 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис)

Іванишина О.С.

Гарант освітньо-професійної
програми

(підпис)

Ізмайлов Я.О.

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра фінансового адміністрування

ДОВІДКА
про перевірку курсової роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Фрасвич Валерія Олександрівна

Курс/група _____ ОМП-21-1

Тема курсової роботи

Специфіка процесу податкового консультування: методична, інформаційна та економічна складові

П. І. Б. наукового керівника

Лекарь С.І.

Дата захисту 03.02.2023 р.

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 75,1 %.
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 24,9 %, цитат 1,67 %.

Відповідальна особа

М. Яруш